

Vetőmag

XV. évfolyam, 2008. 4. szám

A Vetőmag Szövetség Szakmaközi Szervezet és TermékTanács folyóirata

A tartalomból

Munkánk a kölcsönös bizalomra épül 2

Csökkenő árak, szigorodó feltételek 6

Az SPS bevezetésével kapcsolatos aktualitások 8

Új irány, de merre? 18

Általános szerződési feltételek a szerződésben 21

Felelős szerkesztő:
Hajtun György

Munkánk a kölcsönös bizalomra épül

Ha valakinek módjában áll bepillantani Ertseyne Dr. Pereg Katalin naptárába, bizony nem fogja el a sárga irigység. Program programot, feladat feladatot követ, s nem csupán a Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal (MgSzH) Növénytermesztési és Kertészeti Igazgatóság hivatalos eseményei, értekezletei, megbeszélései szerepelnek sorukban, hanem külföldi utazások, konferenciák is elszólítják a hivatalból. Szabadidős tevékenységről, elfoglaltságról tehát nem is kérdezhettük az igazgatót, de arról igen, hogy az ISTA Nemzetközi Vetőmagvizsgáló Szövetségben betöltött elnöki posztja mit hoz a magyar vetőmagágazat – egy családanya esetében stilszerű, ha így kérdezzük – „konyhájára”.

–Hányféle megbízatásnak kelleget tennie?

–Mindenekelőtt a munkahelyemen akarok helyt állni, mert ez a legfontosabb számomra, már csak azért is, mert szeretem a munkám. Az igazgatóságon a növényfajta-elismerés, a vetőmag, valamint szaporítóanyag-minősítés és -felügyelet az elsődleges hatósági feladat. Az egyéb megbízatásaim pedig részben a munkakörömhöz kötődnek, s részben talán a személyemhez is, mert egy olyan szakemberre, aki nem tesz le jelentős teljesítményt az asztalra évtizedeken keresztül, minden bizonnyal nemzetközi szinten sem figyeltek volna fel. A külföldi megbízatás szól az ország megbecsülésének is, függetlenül attól, hogy ma sajnos nincs akkora piaci szerepe a magyar vetőmagnak, mint a korábbi évtizedekben volt. Ez azonban nem jelenti azt, hogy a magyar vetőmag ágazatot ne jegyeznék a nemzetközi összehasonlításban továbbra is, hiszen a legfontosabb Európában termelt növényfajok vetőmag-szaporításában Magyarország továbbra is meghatározó szerepet tölt be. Visszatérve a kérdésre: mindazok a felkérések, megbízatások, amelyeket a munkám mellett betöltök, mint a szakmai bizottsági tagságok, szakértői tevékenység, azok a hivatali működésemhez köthetőek, illetve mint címzetes egyetemi tanár bizonyos oktatási feladatokat is szívesen vállalok.

–Az egyik legfontosabb nemzetközi szerepvállalása az ISTA elnöki posztja. Ritkán beszélhetünk olyan magyar szakemberrel, aki egy nemzetközi szervezet első embere. Bemutatná ezt a szervezetet?

–Örömmel, hiszen igen fontos szakmai világszervezetről van szó. Az ISTA, a Nemzetközi Vetőmagvizsgáló Szövetség egyike azon nemzetközi szervezeteknek, amelyek a XX. század elején alakultak, de a globalizáció körülményei között is kiválóan működik, köszönhetően

Ertseyne Dr. Pereg Katalin

az elmúlt 15 év igen komoly fejlesztő munkájának, mind szervezeten, mind minőségileg, mind szakmai kompetenciákban. Jelenleg 74 ország a tagja nemzeti szavazati joggal (összehasonlításképpen az OECD vetőmag-rendszerében 55 ország vesz részt) és 178 taglaboratórium, amelyekből 103 az akkreditált. Az ISTA alapját adja a nemzetközi vetőmag kereskedelem segítségével és bonyolításául szolgáló teljes nemzetközi vetőmag vizsgálati módszertannak. Ennek segítségével a vetőmagtégeket a világ bármely pontján azonos szemlélettel értékelhetik, s arról – a genetikai tisztaságtól a csírázóképeségen keresztül az egész termesztés és feldolgozás technológiai hatásokig – minőségi véleményt mondani. Az ISTA kiadott vizsgálati eredményei, nemzetközi bizonyítványai az egész világon elfogadottak, és az országok nagy többségében a kereskedelem kizárólag ezeknek a dokumentumoknak a birtokában bo-

nyolítható. A Nemzetközi Vetőmagvizsgáló Szabályzatot 3 évente felülvizsgálják. Minden térségben erős a szervezet, így Európában, a két amerikai kontinensen, Afrikában – elsősorban az északi és a középső régiókról van szó, ahol egyre több laboratóriumot nyitnak –, valamint a Közel- és Távol-Keleten. Ez utóbbi országok közül India komoly ISTA-országnak számít, hiszen több laboratóriummal dolgoznak, és a térségben meghatározóak. Kínával jelenleg épül a kapcsolat, remélem, hogy két éven belül sikerül ott is egy akkreditált laboratóriumot beindítani. Tavaly Vietnam akkreditáltatta a 100. ISTA-laboratóriumot és Tajvan a WTO-tagsága óta tagja a szervezetünknek. S hogy közelebb jöjjünk Magyarországhoz, a Szovjetunió felbomlása után az egykori ISTA-laborok státuszát az utódállamok nem újították meg, de az a tapasztalatunk, hogy napjainkban ők is törekednek a kapcsolatfelvételre. Ez a tagság ugyanis számukra is nélkülözhetetlen, hogy részt tudjanak venni a nemzetközi vetőmagforgalomban.

–Mióta elnöke az ISTA-nak?

–Az elnöki poszt a szavazati joggal rendelkező nemzeti képviselők által választott funkció. Jomagam 1992 óta dolgozom a szervezetben, először végrehajtó bizottsági tagnak választottak meg, ami akkor részben köszönhető volt a kelet-európai nyitásnak is. A VB-tagságot azonban háromévente újra meg kell szavazni és én ezt a bizalmat azóta is élvezem. A 2004. májusában – egyidőben EU-tagságunk kezdetével – Budapesten tartott, s az óta is nagysikerűként emlegetett kongresszuson választottak meg első elnök-helyettesnek, és az első elnök-helyettes ugyancsak három év után automatikusan átveszi az elnöki posztot. Az elnökséget, így azt 2007 nyarán Braziliában vehettem át, és még két évig töltöm be a kölni következő kongresszusig.

–Mi mindennel jár ez a tisztség?

– Az utóbbi években jelentősen megváltozott a szervezet, s 2001 óta ügyvezető titkára is van az ISTA-nak, ami azt jelenti, hogy a munka megoszlik a titkár és az elnök között. Az elnöknek egyértelműen az a feladata, hogy képviselje a szervezetet minden nemzetközi szinten. Ilyen feladatom volt például legutóbb az október közepén rendezett XXI. Pán-Amerikai Vetőmag kongresszuson való részvétel, ahol 40 perces előadásban számoltam be a szövetség legújabb eredményeiről. Ezenkívül feladatom azoknak a szakmai stratégiai döntéseknek a végső jóváhagyása, amelyeket a végrehajtó bizottságban, illetve a különböző szakmai bizottságokban meghozunk. S van még egy érdekes tennivaló: a szövetség titkársága Zürichben 8–10 fővel működik, s a közvetlen munkáltatójuk valamilyen szinten az elnök, mivel a költségvetés, a bérek meghatározása és minden egyéb személyi és pénzügyi kérdés az ügyvezető titkár és az elnök együttes aláírásával hagyható jóvá, válik érvényessé.

– Származik-e előnye a hazai vetőmag ágazatnak abból, hogy Ön az elnöke egy ilyen szervezetnek? Természetesen nem a piaci pozíciók erősítésére gondolok, mert ez nem az Ön feladata, de valamiféle lobbitevékenységet bizonyára ki tud fejteni?

– Érdekes és jó a kérdés, de nehéz erre úgy válaszolni, hogy ne emeljem ki a személyes jelenlétet...

– Talán nem kellene szerénykednie, mert Ön idehaza is minden szinten elismert és kedvelt szakember az ágazatban.

– Köszönöm a bókot, ez mindig jól esik, de a maga helyén kell kezelni. Összességében azt mondhatom, hogy nagyon is sokat, de legtöbbször a jelenlét is elég. Ha az ember egy nemzetközi szervezetet képvisel, akkor egyértelműen a szervezet által képviselt érdekeket kell felmutatnia. De az uniós tagság óta tudjuk, hogy a saját országunk érdekeit is meg kell jeleníteni. Az persze nyilvánvaló, hogy egy nemzetközi fórumon az ISTA-t képviselem, de ha az ember eléggé diplomatikus, akkor az előadásaiban, a névjegyén is megjelenítheti, hogy honnan jött. Rólam mindenki tudja, hogy magyar vagyok. Az előbb említett pán-amerikai konferencián nem volt olyan multinacionális vállalat, amelyet ne magas rangú, gyakran első számú vezető képviseljen, a velük való beszélgetésen mindig szóba kerül Magyarország is, mint például most, amikor fő téma az energiacélú növények felhasználása, s az ezzel kapcsolatos kérdések. Ami engem illet, az itthoni munkámban mindig nagyon jól érzem – különösen a külföldi vállalatok esetében, ha ezek vezetőivel tárgyalok – hogy az ISTA elnökének szakmai megbecsülés jár. S ezt érzetik is a személyes kontaktusban.

– S mi a helyzet a hazai vállalatokkal, amelyek között természetesen a már említett multinacionális cégek is jelen vannak?

– A hazai partnerekkel szinte napi a kapcsolat. De egy hatóságnak az a dolga, hogy az ágazat igényeit maximálisan a törvényes keretek között ellássa és biztosítsa. A munkatársaim és én is mindig partneri kapcsolatban álltunk a Magyarországon működő vállalatokkal. Ha bármilyen probléma megfogalmazódik, arra a megfelelő fórumon megadjuk a választ. A kölcsönös bizalomra épül a munkánk, s ez nagyban segít az eredmények elérésében. Tudok olyan zöldmezős beruházásról, amelyet azért valósítottak meg Magyarországon, mert itt korrekt, magas szakmai színvonalú és elismert ellenőrzési és minősítési rendszer működik.

– Való igaz, hogy a piac és a verseny alakítása nem hatósági feladat, de a közelmúltban – éppen a FÁK-országok kapcsán – fogalmazódott meg, hogy a magyar vetőmagnak ismét helye volna a keleti piacon.

– Magyarországon vegyes a kép, már ami a vetőmagpiacot illeti. Minden területen nagy szükség van jó fajták jó minőségű, magas színvonalon előállított vetőmagjára, de sajnos a növénytermesztési gyakorlat nem mindig él ezzel. Elsősorban a kalászosokra gondolok, ahol a genetikai alap és a vetőmagminőség is biztosított, de sajnos pénzügyi, támogatáspolitikai és más okok miatt nem használják ki. Olyan szinten nem, hogy a nemzetközi megbeszéléseken a kalászosok esetében Magyarországot negatív példaként emlegetik. Gyakran az export áru alap minőségének a rovására megy az, hogy nem használnak elegendő jó minőségű, fémzárolt vetőmagot. Sajnos, akadnak olyan növényfajok is, amelyek esetében a különböző piaci lehetőségek miatt – részben a nemesítési tevékenység, részben a honosítási hiányosságok következtében – a közvetlen hazai vetőmag-előállítás is nagymértékben lecsökkent. Ilyenek például a kertészeti magról szaporítható fajok, néhány kivétellel. Jó példaként említhetem viszont a szántóföldi paradicsomot, amelynek termelése felfutóban van és vannak új fajtabejelentések is. A támogatás megszűnése óta alig van hazai kereslet a fűfélék és a pillangósok vetőmagjára. Az olajos aprómagvak most itthon és az európai piacokon is keresettek. A hibridnövények előállítását változatlanul sikerként kezelhetjük. A hibridkukorica kiemelt termékünk a hazai és az export vetőmag piacokon, a magyar előállítású kukorica vetőmag világ hírnévnek örvend, de a korábbi évtizedekhez képest ma feleakkora a természeti terület. Valamikor, a 80-as évek végén 68 ezer hektáron termesztették a

hibrid vetőmagot, ma örülünk, ha elérjük a 30 ezer hektárt. A rendszerváltás előtt a kukorica vetőmag jelentős részét a Szovjetunióban értékesítették, ahol elismerték és ismerték ezt a terméket. A változások ott is bekövetkeztek, s most úgy néz ki, hogy elsősorban a vetőmag, s az élelmiszerárak növekedése miatt ott is nagy szükség mutatkozik a takarmány iránt. A magas színvonalú technológiával megépített állattartó telepeknek nagy szükségük van a növényalapú takarmányra, így komolyan nő a vetőmag iránti igény. A piac óriási, a saját igényeiket nem tudják kielégíteni, nyilvánvaló, hogy a magyarországi volt és jelenlegi kapcsolatok kihasználhatják ezt a helyzetet. Nem csak Oroszországról beszélünk, hanem Ukrajnáról, Moldáviáról, Örményországról. Nos, ennek a helyzetnek sokféle vonzata lehetséges. Valóban fel kellene újítani azokat az ismereteket, és ahol vannak, kapacitásokat, amelyek korábban aktívan részt vettek ebben a kapcsolat rendszerben.

– Az ISTA részéről is van feladat ezen a területen. A tagdíjat most is fizeti ezen országok egy része de nem működtetik a rendszert mint vizsgálatot és minősítést, pedig nagy szükségük volna arra, hogy a nemzetközi okmányokat ők is kiadhassák. Ma már azt mondhatom, hogy ez a folyamat megindult, s az orosz föderáció területén már az én elnökségem idejében – a krasznodari állami hivatalos felügyelet laboratóriuma – taglaboratóriummá vált, s az akkreditációja most van folyamatban. Az ukrán központi laboratórium Kijevből nyáron Bolognában az ISTA konferencián a jelenlétemben adta át a kész minőségbiztosításra vonatkozó dokumentumait, tehát itt is folyamatban van az akkreditáció. Él egy-egy moldáv és örmény program is a vetőmagszektor megújítására, ezek közül a moldáv programot a FAO is támogatja, s ebben magyar szakemberek is jelen vannak.

– Az elmondottak azt sugallják, hogy a magyar vetőmag ágazat szereplőinek van keresnivalójuk a keleti piacon. Végezetül azt kérdezném, hogy milyen eseményre készül a közeli jövőben?

– Remélem, találkozunk Siófokon, mert ott lesz a kelet-európai vetőmag-együttműködés következő konferenciája. Tavaly Szerbiában Novi Sadon, előtte Horvátországban, 2006-ban pedig Bulgáriában rendezték az EESNET (Eastern European Seed Network) konferenciát. Bízom abban, hogy Siófokon sikeresen zajlik az esemény november közepén, amelyet a Vetőmag Szövetség és Terméktanács szervez. Mi szakemberek mindenestre ott leszünk, s aktivitásunkkal segítjük a rendezvény sikerességét.

Hajtun György

Fókuszban a csávázószer engedélyezése

Az Európai Vetőmag Szövetség (ESA) minden évben megrendezi éves ülését, melyet idén 2008. október 12. és 14. között tartottak Brüsszelben. Az ülésen Európa egész területéről több mint 550 szakember vett részt. A tanácskozás első napján a tagországok szövetségeinek zárt ülése zajlott, melyen megvitatták a Szövetség célkitűzéseit, az elmúlt év tapasztalatait, valamint az európai tendenciákat. A második és a harmadik napon párhuzamosan folytak a tárgyalások, illetve a különböző szekcióülések.

Az első ülést a **kukorica szekció (SMA)** tartotta. Nyitóbeszédében *Philippe Castaing* (Monsanto), a szekció elnöke a globális kihívásokról beszélt, a növekvő népességről, az éveken belül várható élelmiszerválságról, ezzel párhuzamosan az élelmiszerárak emelkedéséről, illetve arról, hogy mindezek ellen mit lehet tenni. Az alábbi tényezőket emelte ki, melyek segítségével az élelmiszertermelést a megnőtt igényekkel arányban lehetne növelni: genetika, növényvédelem, tápanyag-utánpótlás, víz, termőföld. Legfontosabb ezek közül a jó minőségű szaporítóanyag és a minőségi tápanyag-utánpótlás. Az utolsó két tényezőtől (víz és termőföld) a rendelkezésre álló mennyiséget ugyan nem lehet növelni, azonban ezen erőforrások ésszerű használata nagyban hozzájárulna az élelmiszerellátás biztonságához.

A második előadás az EU vetőmagpiacáról szólt. 2008-ban a kukorica vetőmagpiacot a magas árak jellemezték, a piac 4–5 százalékos növekedést ért el. Az időjárási viszonyok kedveztek a kukorica vetőmag előállításnak. 2009-re stabil piacot prognosztizált az előadó. A kiegyensúlyozott fogyasztás és termelés miatt az átmenőkészletek alacsony szinten stabilizálódnak. A tételek időzítése és szállítása várhatóan nehézségeket fog okozni. A jövő évi vetésekhez a vetőmag jóval nagyobb mértékben származik az új termésből, mint a korábbi években.

A csávázószer-engedélyezések várhatóan problémát jelentenek a következő évben, hiszen továbbra is számítani kell visszavonásokra az egyes tagországokban. A kukorica vetőmag árát befolyásolja a termelési költségek növekedése, az infláció, a szállítási költségek növekedése, a GMO térhódítása, a nyomkövethetőség költségeinek növekedése. A következőkben a kukorica világpiaci dinamikájáról esett szó. A világban tapasztalható aszályos időszakok miatt általános visszaesés mutatkozik, s ennek következtében a GM növények vetés-

rülete növekszik. Az Egyesült Államok kukorica övezete is válságba kerülhet, mivel exportárai mára nem versenyképesek a brazil és a fekete-tengeri kukoricával, valamint az Egyesült Államokban az etanol programban is visszaesés tapasztalható. A véletlen jelenlét (*Adventitious Presence – AP*) kérdésében a titkárság nem tudott jelentős fejleményekről beszámolni. Továbbra is az a célkitűzés, hogy európai szinten legyen meghatározva a határérték, azonban nemzeti szinten is nyomást kell gyakorolni a döntéshozókra annak érdekében, hogy nemzeti szintű határértékeket meghatározzanak. A hozzászólásokban elhangzott: tisztában kell lenni azzal, hogy az AP határérték gazdasági kérdés.

A GM kukoricatermesztéssel kapcsolatban elhangzott, hogy 10 éve, 1998 óta blokkolva van bármiféle előrelépés a kérdésben, új esemény engedélyezése nem történt. 2008-ban hét tagországban természetesen GM kukoricát (az egyedülként engedélyezett MON 810-et). A GM-mentes importáru beszerzése egyre

nehézebb lesz, a nyersanyagokat importáló országok kiszolgáltatott helyzetbe kerülnek. Elhangzott, hogy az európai gazdáknak ki kell állniuk azért, hogy GM növényeket termeszthessenek.

A növényvédelmi témák között a fő téma az ESA vetőmagcsávázási lobbikampánya volt. A németországi csávázási problémák miatt bizonyos csávázószer használatát betiltották. Az ESA elsődleges fontosságúnak tartja a hatóság és a döntéshozók meggyőzését arról, hogy lássák be a csávázás szükségességét. Azonban a jelenlegi helyzetben, mikor a növényvédő szerek felülvizsgálata zajlik, rossz az időzítés, ennek ellenére az ESA bízik a kampány sikerében.

Az **olaj- és rostonövények** szekcióülésen (SOF) a németországi vetőmagcsávázási problémáról esett a legtöbb szó. A csávázószer méhkárosító hatása sokmindentől függ, elsősorban a vetési módszertől, a csávázószer tapadásától, mennyi szermaradék marad a szákbán. A fő probléma az, hogy Németországban a méhészek profi és nem profi cso-

portot alkotnak, és az előbbi csoporttal szinte lehetetlen egyeztetni a problémáról, illetve a mindkét fél (méhészek és növénytermesztők) számára elfogadható megoldásról.

Áprilisban a SOF Budapesten tartotta tavaszi ülését, ahol az akkori helyzetnek megfelelően felállított egy munkacsoportot, mely a növekvő mezőgazdasági terményárakkal foglalkozott. A tavaszi árnövekedés okait az alábbiakban látták a munkacsoport résztvevői: megnövekedett kereslet, növekvő energiaárak, a nem étkezési célú felhasználásra szánt mezőgazdasági termékek iránt is nőtt a kereslet, kedvezőtlen klimatológiai viszonyok, spekulációk.

A repce DUS vizsgálatával kapcsolatban a termő- és sziklevelek vizsgálata került szóba a CPVO megbeszélésén, azonban a jelenlegi vizsgálatokon felül nem javasolják új vizsgálati szempontok bevezetését.

Az ESA olajos- és rosnövény szekciója az alábbi témákat helyezi előtérbe a 2009-es évben: AP (véletlen jelenlét), FSS (Farm Saved Seed), DUS vizsgálatok, vetőmagcsávázás, minőségi paraméterek.

A nemrég egyesített gabonafélék és hüvelyesek szekció (SCP) ülésén a CPVO-FSS-tanulmány válaszdóki statisztikáját ismertették, részleteket nem közöltek az eredményről. Az összegzésből kiderült, hogy a válaszdók szerint a nemzeti licencgyűjtés hatékonyabb, mint az EU-s. A licencdíj mértéke az agrárstruktúrától és a művelt terület nagyságától függ, tagországonként eltér. A jogszabályban a kistermelő definíciójának egyszerűsítése elengedhetetlen.

A Nemzetközi Búza Genom Szekvencia Konzorcium elnöke tartott előadást a programról, mely a búza géntérképének meghatározására alakult. A rizs, cirok és kukorica mellől a búza, mint fő élelmiszernövény még hiányzik azon növények sorából, melyek géntérképe ismert. A búza géntérképének segítségével rövidebb idő alatt lehetne új fajtákat nemesíteni. Az előadó a résztvevő cégeket – mint szponzorokat – is szeretne volna megnyerni, mivel jelenleg nem áll rendelkezésre elegendő anyagi forrás a kísérletek folytatásához. Részletes információ a projektről megtalálható a www.wheatgenome.org honlapon.

A durum búza termelő déli tagországok továbbra is szeretnék fenntartani a durum búza termesztését járó 40 euró/ha minőségi prémiumot, melynek feltétele a 100%-os vetőmag-felújítás.

A zöldség- és dísznövény szekció (SVO) ülésén Garlich von Essen (főtítká) tájékoztatta a jelenlévőket arról, hogy az ESA-n belül a zöldség szekció túl nagy, túl heterogén, valamint a szekciót érintő témák köre is túl széles, ezért arra az elhatározásra jutottak, hogy

szerkezeti átalakítása szükséges. Az átalakítás részleteiről a szekció zárt ülésen határoz. Az Anti-Infringement Bureau (AIB) bemutatkozott, mely a szellemi tulajdon védelmét tartja kulcsfontosságúnak az ESA SVO-n belül. A szervezet jogsegélyszolgálatként fog működni, és eljár minden olyan tagként csatlakozó zöldség-fajtatulajdonos nevében, akiket szabadalombitorlás jogsérelem ért. A szervezet elnöke arra kérte a zöldségvetőmagos cégeket, hogy részesítsék ortalomban a fajtáikat, hiszen csak ebben az esetben tud a szervezet érdemben beavatkozni.

A szekció által kiadott Code of Conduct, mely az információk, nemesítési anyagok védelméről szól, rendkívüli népszerűségnek örvend a szekció tagjai körében. A dokumentumot a szekció mind a 22 tagja aláírta, a nagy nemesítő cégek némelyike honlapján is elhelyezte. A dokumentum egyfajta egyezmény a zöldségvetőmag cégek között, hogy tiszteltben tartják egymás szellemi tulajdonhoz fűződő jogait.

A növényvédelmi témával kapcsolatban az ESA támogatja egy egységes adatbázis létrehozását. A származási ország problémája több tagországban is felmerült, ugyanis nem volt egyértelmű, hogy származási országnak a termelés helyét, vagy a csomagolás, előkészítés helyét kell jelölni. 2009 után azt az országot kell származási helyként feltüntetni, ahol a vetőmagot megtermelték. Végezetül a dísznövénytermesztők csoportja, a Fleuroselect tartotta meg rövid évertékelőjét.

Az ESA Közgyűlése zárta a szekcióüléseket. A Közgyűlés nyílt részén az európai növényvédelem jövője volt a központi, minden szekciót, minden résztvevőt érintő téma.

A növényvédő szerek felülvizsgálatáról szóló rendelet-tervezet jelentős mértékben csökkentené az alkalmazható növényvédő szerek számát. Ez a kérdés kivétel nélkül minden szekcióülésen felvetődött, nem véletlen tehát, hogy a szervezők ezt választották a nyílt rész témájának. Az ülés résztvevői egyetértettek abban, hogy amennyiben a tervezet megvalósul, úgy komoly veszély fenyegeti Európa élelmiszerellátási biztonságát, a jelenleginél jobban ki lesz szolgáltatva a harmadik országból érkező, ismeretlen eredetű alapanyagoknak. Ugyanis ésszerű és okszerű növényvédelem nélkül nem lehetséges ellátni a rohamos mértékben növekvő népességet. Az esemény zárásaként az ESA kiadott egy állásfoglalást, mely az európai vetőmagipar érdekében arra kéri az Európai Parlament képviselőit és a Miniszterek Tanácsát, hogy ne támogassák a tervezetet. Az állásfoglalás megtalálható a www.euroseeds.org weboldalon.

Apostol Emília

Hírek, események

Zöldségnövények Nemzeti Fajtajegyzéke 2008

A Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal közzétette a zöldségnövények nemzeti fajtajegyzékét az MgSZH honlapján (www.ommi.hu / Kiadványok / Fajtakísérleti szakterület, Nemzeti és Leíró Fajtajegyzékek), illetve letölthető honlapunk (www.vszth.hu) szakmai hírek rovatából. A kiadvány tartalmazza a Gyógy- és Fűszernövények Nemzeti Fajtajegyzékét is.

MgSZH Vetőmagfelügyeleti Főosztály beszámolója, 2007

Megjelent a Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Vetőmagfelügyeleti Főosztályának 2007. évi munkájáról szóló beszámoló. A kiadvány megtalálható az MgSZH honlapján (www.ommi.hu / Kiadványok / Növénytermesztési Igazgatóság Vetőmagfelügyeleti Szakterület) illetve letölthető honlapunk szakmai hírek rovatából.

2009. évi Magyar Agrárgazdasági Minőségi Díj

Az FVM pályázatot hirdetett a 2009. évi Magyar Agrárgazdasági Minőségi Díj elnyerésére.

A pályázat célja hazai agrárgazdasági szervezetek országos szintű elismerése és díjazása, amelyek tevékenységük során bizonyíthatóan elkötelezettek a minőség ügye iránt és kiemelt fontosságot tulajdonítanak a minőségi munkavégzésnek, az egyenletesen jó minőségű termékek előállításának, illetve szolgáltatás nyújtásának.

A pályázat benyújtási határideje: 2008. november 14. 12 óra. A pályázati tudnivalók és jelentkezési lap letölthetők az FVM honlapjáról (www.fvm.hu).

Megjelent az új MSZ 11935:2008 szabvány

Megjelent az MSZ 11935:2008 „Vöröshagyma-dughagyma” szabvány. Beszerezhető az MSZT honlapján www.mszt.hu/ a webáruházban vagy személyesen a Szabványboltban /1091 Budapest, Üllői út 25. tel.: 1-456-6893/ (a papíralapú kiadvány ára: bruttó 2.111,- Ft).

Mezőgazdasági termelői árak, 2008. augusztus

Az agrártermékek termelői árszintje 2008 augusztusában 2,7%-kal haladta meg az egy évvel azelőtti. Ezen belül a növényi termékek árszínvonalán 4,6%-al csökkent. Az agrártermékek 2008 első nyolc hónapjában bekövetkezett, az előző év azonos időszakához viszonyított 17,4%-os termelői árszintnövekedése a növényi termékek árszínvonalának 16,7%-os, illetve az élő állatok és az állati termékek árának 18,2%-os emelkedéséből adódott. 2008. augusztusban a gabonafélék termelői ára az előző év augusztusához viszonyítva 12,8%-al mérséklődött. Amióta megkezdődött a gabonafélék betakarítása, az első negyedévi magas árak után elkezdtek csökkenni a termékek árai. A búza ára a márciusi csúcs (64,6 Ft/kg) után augusztusban 37,7 Ft/kg-ra esett, 22%-al volt a tavaly augusztusi árszint alatt. Eközben a kukorica ára is csökkent: 2007. augusztushoz képest 5,7%-al.

Forrás: KSH

Bio-webportál

A biogazdálkodás népszerűsítése céljából promóciós kampányt indított az Európai Bizottság. A kampány a bio-élelmiszerek piacának szélesítését célozza meg. Központi eleme egy webportál, amely az unió mind a 22 hivatalos nyelvén elérhető és ingyenes marketing-eszköztárat biztosít a biogazdálkodók számára. Az organic-farming.europa.eu oldalról egyebek mellett magyar nyelvű rádió- és tévészpótotok, tájékoztató kiadványokat is le lehet tölteni az ágazat működésével kapcsolatban.

Forrás: Magyar Mezőgazdaság

Az EU Közös Fajtakatalógusának változása

Megjelent a Zöldségnövények Közös Fajtakatalógus 27. teljes kiadása. A lista elérhető a VSZT honlapjáról (www.vszth.hu) a Növényfajta adatbázisok/Elismert fajták jegyzékei útvonal követésével.

Csökkenő árak, szigorodó feltételek

Az Európai Kukoricatermesztők Szövetsége (CEPM) idén a dél-franciaországi Pau-ban tartotta éves közgyűlését szeptember 16-án. A kukorica árak idei zuhanása, a terméskilátások, a szigorodó növényvédelmi feltételek, valamint a vetőmagpiaci helyzet voltak a megbeszélés főbb napirendi pontjai. A VSZT-t elnökünk, Takács Géza képviselte az ülésen és kiemelt napirendi pontként számolt be a 91/414/EK direktíva tervezett módosításának várható kedvezőtlen hatásairól.

Kukoricapiaci helyzet

A termesztés a világon a tavalyi évhez képest kis mértékben visszaesett és 580 millió tonna körül várható. Ez főként az USA termésnövekedésének tudható be, mivel a hűvös, csapadékos tavasz miatt jelentősen megkéstek a vetések. A kibocsátáscsökkenéssel szemben a kereslet tovább növekedett, amely az átmenő készletek további csökkenését okozta. A leginkább kritikus a felhasználáshoz viszonyított átmenő készletek aránya, amely történelmi mélypontra esett vissza (1. ábra).

Ezek alapján jogosan merülhet fel a kérdés, hogy a növekvő felhasználás és csökkenő készletek ellenére mégis mi az okozója a drasztikus árzuhanásnak. Az áresés döntően két dolognak tulajdonítható. A legfőbb indok, hogy az EU 27-ben és a balkáni-fekete-tengeri régióban rendkívül jó terméseredményeket sikerült elérni. A termesztőterületek csekély mértékű növekedése mellett a termés az EU-27-ben 24%-kal, míg a balkáni régióban 30%-kal növekedett a tavalyi évhez képest. Az EU-27 2008-ban teljes mértékben önellátóvá vált kukoricából (2. ábra). Az árak zuhanásának másik oka a világon kialakult hitelválságnak tudható be. A spekulatív tőke, mely a különböző mezőgazdasági termékekbe hosszú távra fektetett be, most a felmerülő likviditási problémák miatt szabadulni kíván az ilyen típusú befektetésektől.

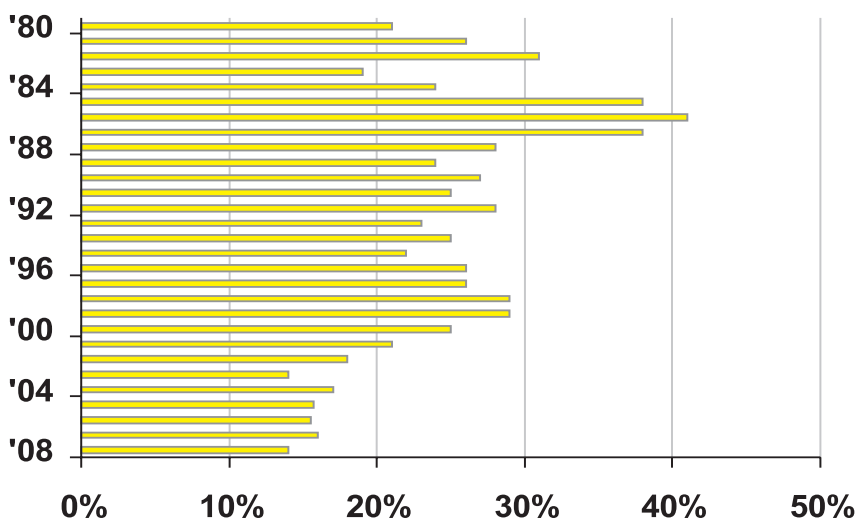
EU kukorica vetőmagpiac

A tavalyi kukorica vetőmaghiány az idén várhatóan nem ismétlődik meg. A szaporító területek a jelentős előállító országokban mindenhol növekedtek, összességében 23%-kal 2007-hez képest és elérte a 124.000 ha-t (3. ábra). Az időjárás is kedvezett az idei szaporításonak, főként a közép- és kelet-európai

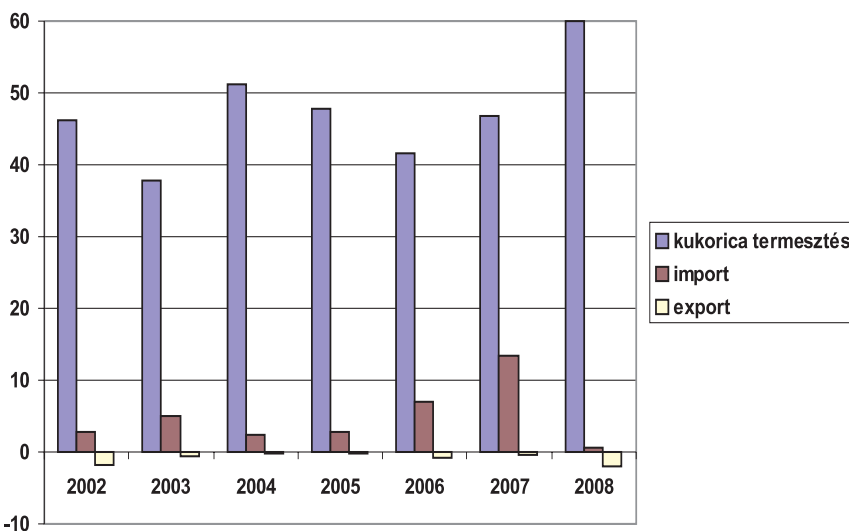
térségben. Franciaországban az ideálisnál csapadékosabb és hűvösebb volt az időjárás, de a kitűzött célt 95%-ban sikerült teljesíteniük. Visszaállhat az

egészséges arány a készletek tekintetében, ami lehetővé teszi a biztonságos hibridellátást. Így a gazdák Európa-szerint a tavalyinál kedvezőbb mértékben

1. ábra: Kukorica átmenő készletek a felhasználás arányában

2. ábra: Kukoricatermesztés az EU 27-ben (millió tonna)

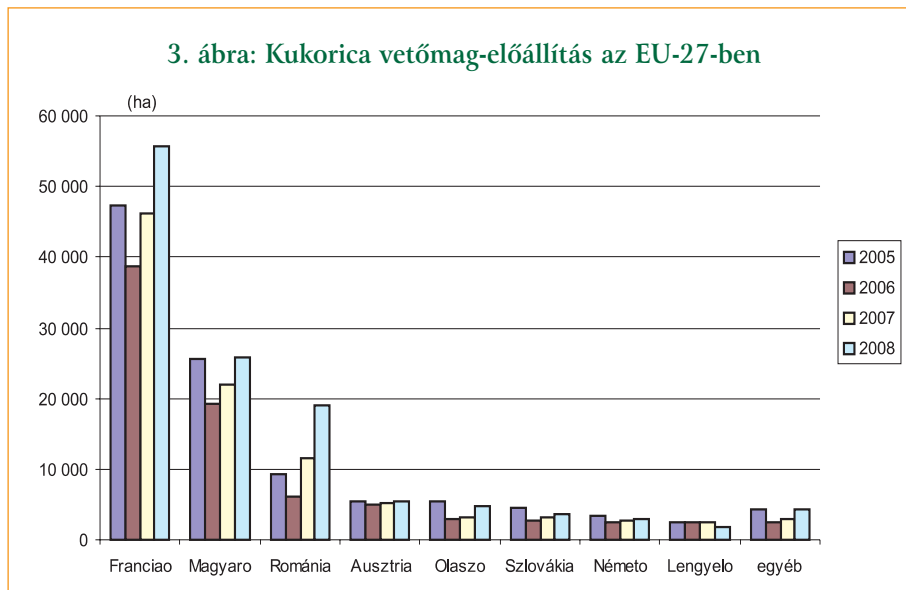

hozzájuthatnak az előzetesen igényelt fajtaösszetételhez.

Felmérés a francia kukorica vetőmag-szaporító hálózatban

A hazai gazdálkodói szektorban is példamutató lehet, ahogyan a francia kukoricatermesztők szövetsége (AGPM) próbálja segíteni a vetőmag-szaporítókat különböző programokkal. Ahhoz azonban, hogy pontos képet kapjanak a szektor működéséről, elvárásokról, folyamatokról egy felmérés sorozatot indítottak.

Telefonos interjú során négyszáz 4 hektárnál nagyobb kukorica vetőmag-szaporító területtel rendelkező gazdaságot kérdeztek meg 30 különböző kérdésben. A kérdőív kielemezését követően az alábbi megállapításokat tették: Az átlagos francia kukorica vetőmag-szaporító 88 ha-on gazdálkodik, melyből 20 hektárt tart fent kukorica vetőmag-szaporítás céljára. A 48 éves átlagéletkor, három évvel több, mint az országos átlag, ugyanakkor a legnagyobb problémát főként az előregedés jelenti, hiszen az 5 évvel korábban készült felmérés óta az átlagéletkor 5 évvel nőtt. Az öregedés megállítása érdekében a szervezet komoly népszerűsítő programot indít a fia-

tal gazdák körében. A kampány során igyekeztek kiemelni azokat az elemeket, amelyek vonzóvá és egyben perspektivikussá tehetik a kukorica vetőmag-szaporítást a fiatalok körében.

A szaporítók 44%-a saját farmján gazdálkodik, amely némiképp alatta van az országos átlagnak, ami 63%. Még nagyobb az eltérés, ha a kisgazdaságok arányát vesszük alapul. A kukorica vetőmag-szaporítás igen jelentős mértékben (36%, míg a francia átlag 18%) a 20 ha alatti kisgazdaságoknak ad munkát és

megélhetést. A gazdaságok 1,7 állandó munkaerőt alkalmaznak, de 48%-uk egyedül dolgozik és a gazdaságok csupán 3%-ának van 4 vagy több alkalmazottja. Noha az átlagos gazdaságok csupán területük negyedén folytatnak kukorica vetőmag-szaporítást, de bevételeik 40%-a ebből a tevékenységből származik.

A megkérdezettek 89%-a előnyösnek ítélte meg a tevékenységet. A legtöbben természetesen a gazdasági előnyöket hangsúlyozták ki, azonban a munkaszervezés és egyéb technikai tényezők szempontjából is kedvezően ítélték meg a válaszadók. Csupán a szaporítók 11%-a ítélte meg a tevékenységet kedvezőtlenül a gazdálkodása szempontjából. A konferencia résztvevői közül egy felszólaló sommásan megjegyezte, hogy aki számára veszteséges a tevékenység, az minek foglalkozik vele? A válaszadók a vetőmag-szaporítást legjobban sújtó agrotechnikai problémának toronymagasan a kézi címezés kivitelezését tartották, és csak ezt követik az egyéb gyomirtási és növényvédelmi problémák.

A C.E.P.M a kukoricatermesztés versenyképességének fenntartása érdekében az alábbi nyilatkozatot adta ki:

Válságban az európai kukoricaipar címmel:

„Az EU összes tagországában számos kukoricatermelő jövője fenyegetett.

Európában a kukorica ára az elmúlt évben felére zuhant. Ezt a visszaesést súlyosbítja a jelentős fogyasztó területek gazdasági visszaesésének kockázata is.

Ennek ellenére 2007-ben ütetést mértek az intervenció mechanizmusra annak fokozatos leépítésével (2007-ben 1,5 millió t; 2008-ban 700.000 t; 2009-től 0 t), az Európai Bizottság ez év tavaszán a piac folyamatos növekedésére hivatkozva tett javaslatot a piacsabályozás eszközeinek végleges megszüntetésére. Néhány héttel később a piac összeomlott. Az általunk megfogalmazott aggodalmakat nem hallgatták meg. A termelőket magukra hagyták, hogy gondoskodjanak magukról ezen a nagyon változékony piacon.

A kukoricatermelők érzékelik a magasabb termelési költségeket, a 80%-kal drágább műtrágyával, a 40%-kal drágább üzemanyaggal, melyek az olajárak emelkedésének köszönhetőek. A tagországok legnagyobb részében az elmúlt fél évben a költségek 150-200 euróval növekedtek hektáronként.

A helyzet tükrében az európai kukoricatermelők azonnali intézkedést várnak az Európai Bizottságtól, melyben megerősítik a piacsabályozási eszközöket. Az állásfoglalásnak tartalmaznia kell a gabonafélék esetében az intervenció engedélyezését mennyiségi korlátozás nélkül, valamint az importvámok újbóli bevezetését.

Gyors válasz hiányában az európai kukoricatermesztés drasztikusan visszaesik, illetve a gabonára épülő iparágak függősége a külföldön megtermelt nyersanyagoktól nőni fog.

Az állásfoglalás hatására kedvező folyamatok indultak el, hiszen az EU Bizottság döntött arról, hogy visszaállítja a gabonafélék importvámját.

A növényvédő szerek engedélyezéséről szóló 91/414/EK direktíva felülvizsgálata

Mint ahogyan arról már korábban is hírt adtunk, az Európai Unió a mezőgazdaságunk számára kedvezőtlen módon kívánja módosítani a növényvédő szer direktívát. A C.E.P.M Takács Géza vitaindító előadását követően állásfoglalást hozott a kérdésben, melyet eljuttatott az EU Bizottság részére.

Ruthner Szabolcs

Az SPS bevezetésével kapcsolatos aktualitások

A magyar mezőgazdaság további fejlődését meghatározó egyik legfontosabb változás a közeljövőben az SPS bevezetése. A következőkben az új közvetlen támogatási modell alapjait foglaljuk össze röviden, a teljesség igénye nélkül. Teljességre már csak azért sem törekedhetünk, mert mind a magyar SPS-törvény-tervezet, mind a KAP még folyamatban lévő felülvizsgálata számos lényegi kérdést nyitva hagy egyelőre.

Jóllehet, az Európai Bizottságnak a Közös Agrárpolitika felülvizsgálata (*health check*, röviden HC) keretében megfogalmazott javaslata szerint a 2004-ben csatlakozott tagállamok az összevont gazdaságtámogatási rendszer¹ (SPS) bevezetését akár 2014. január 1-jére is halaszthatják, Magyarország a tervek szerint már 2009. január 1-jétől áttérne arra. A sietség egyik legfőbb indoka, hogy Magyarország az egyszerűsített kifizetési rendszerben (SAPS) az EU-forrásból finanszírozott területalapú átalánytámogatás mellett a nemzeti költségvetés terhére számos ágazat-specifikus kiegészítő támogatást (*top-up*) nyújt, amelyeket a Koppenhágai Megállapodás értelmében 2011–2013 között le kell építeni. Vagyis a pénzek ágazatok közötti differenciálásának lehetősége belátható időn belül megszűnik. Egy másik fontos indok a földpiac 2011-ben esedékes liberalizálása – sokat hangsúlyozott agrárpolitikai cél, hogy az összevont területalapú támogatási jogosultságok a jelenlegi földhasználókra származzanak. További indok, hogy célszerű lenne Magyarországnak minél hamarabb bekerülni azon tagállamok körébe, amelyek a Közös Agrárpolitikát alakítják, ezzel egy erősebb érdekcsoporthoz csatlakozni.

Az EU-15-tagállamokban, továbbá Szlovéniában és Máltán már alkalmazott SPS magában foglalja az egyes üzemek termeléstől függetlenített, összevont területalapú támogatását és a különböző opcionálisan (az egyes tagállamok döntése szerint), illetve nem opcionálisan termeléshez kötött közvetlen támogatásokat. Az összevont területalapú támogatás szerzett jogon alapul, az üzemek számára az áttérés évében megállapított és kiosztott vagyoni értékű jogosultságok úgymond „aktiválásával” (földhasználattal) hívható le. Mivel a jogosultságok száma korlátozott, azok birtoklása alapvetően befolyásolja a gazdálkodók vagyoni helyzetét, tevékenységük jövedelmezőségét.

Támogatási jogosultságok

Magyarországon az összevont területalapú támogatási jogosultságok két összetevőből állnak majd. Az egyik az ún. *regionális komponens*, amely minden, az áttérés évében bejelentkező, a jogosultsági kritériumoknak megfelelő, jogosult földterülettel rendelkező földhasználót megillet.

Mit jelent ez pontosan? Az országgyűlés elé terjesztett törvénytervezet szerint az összevont területalapú támogatás e komponensére jogosult lesz minden mezőgazdasági termelő, aki 2008-ban egyszerűsített kifizetésre jogosult volt (és a támogatást igényelte). Jogosult lesz továbbá az egyszerűsített kifizetési kérelem 2008. évi benyújtása és az összevont területalapú támogatási kérelem 2009. évi benyújtása közötti időszakban a mezőgazdasági termelő halála vagy jogutódlása esetében az örökös, illetve a jogutód. Jogosult lesz továbbá

mindenki, aki meghatározott (egyelőre nem részletezett) mezőgazdasági szakismerettel rendelkezik, illetve ilyen szakismerettel rendelkező személyt alkalmaz, valamint a mezőgazdasági tevékenység folytatásához szükséges eszközökkel bír. Jogosult földterület a zöldség- és gyümölcsipiaci, valamint a szőlő- és borpici rendtartás reformja nyomán minden mezőgazdasági művelés alatt álló földterület. Földhasználónak a HC reformtervezet értelmében mind az áttérés évében, mind az azt követő években az minősül majd, aki az FVM által megadott időpontban (erről később születik döntés) a bejelentett földterületet használja.

Az egységnyi regionális komponens megállapítása a következő: a 2013. évre rögzített közvetlen támogatási keretből (1,3 milliárd euró) elkülönítenek egy ún. regionális támogatási „borítékot”, majd ezt elosztják az áttérés évében bejelentkező, támogatásra jogosult hektárok számával. Az áttérés évében bejelentkező, támogatásra jogosult terület az

1. táblázat

A főbb ágazatok támogatásai brüsszeli forrásból: SAPS versus SPS
(a KAP folyó felülvizsgálatának figyelembevétele nélkül!)

Ágazat	2009*		2013*	
	SAPS, m euró	SPS,** m euró	SAPS, m euró	SPS,** m euró
Növénytermesztés	807,37	697,18	1 313,97	1 130,27
GOFR-növények	549,64	512,58	915,27	853,52
Szántóföldi zöldségfélék***	11,50	7,04	19,15	11,72
Egyéb szántóföld	70,25	43,01	116,99	71,61
Gyep	109,91	67,29	183,03	112,04
Gyümölcsültetvények****	11,32	6,93	18,85	11,54
Szőlőültetvények	8,97	5,49	14,94	9,14
Állattenyésztés	(top-up)	110,19	–	183,70
Összes forrás	807,37	807,37	1 313,97	1 313,97

Forrás: FVM, AKI (az összegek tájékoztató jellegűek, nem véglegesek!)

- * Az MVH adatai alapján 2006-ban támogatott földterülettel számolva.
- ** Nemzeti tartalék nélkül.
- *** Az ipari paradicsom támogatása nélkül.
- **** Az ipari körte és őszibarack támogatása nélkül.

összevont területalapú támogatás referenciaterülete. Az FVM úgy tervezi az összevont területalapú támogatás regionális komponensét „beállítani”, hogy annak összege 2009-ben (nemzeti kiegészítéssel együtt) a lehető legjobban közelítse a 2008-ban esedékes 125–130 euró/hektár közötti SAPS kifizetést.

A támogatási jogosultságok másik összetevője az ún. *kiegészítő komponens*, amivel az üzemek között differenciálni lehet. A differenciálás a termeléstől függetlenített nemzeti támogatási jogosultságok, valamint a cukorrépa-, továbbá zöldség- és gyümölcstermelőknek fizetett kompenzációk alapján történik – a kiegészítő komponens gyakorlatilag ezek kontinuitása lesz². Praktikusan ez azt jelenti, hogy az 1782/2003/EK tanácsi rendelet 71d cikkelyében foglalt lehetőségnek köszönhetően az alábbi, az áttérés előtt nemzeti forrásból finanszírozott üzem-specifikus közvetlen támogatások 2009-től egy EU-forrásból finanszírozott termeléstől függetlenített szubvenció alkotóelemeivé válnak:

- egyes szántóföldi növények termeléstől függetlenített nemzeti kiegészítő támogatása (összevont jogcímek);
- a rizs termeléstől függetlenített nemzeti kiegészítő támogatása;
- a Burley-típusú dohány termeléstől függetlenített nemzeti kiegészítő támogatása;
- a Virginia-típusú dohány termeléstől függetlenített nemzeti kiegészítő támogatása;
- a hízott hímváru szarvasmarhák termeléstől függetlenített nemzeti kiegészítő támogatása (összevont jogcímek);
- a húshasznosítású tehének termeléstől függetlenített nemzeti kiegészítő támogatása (összevont jogcímek);

2. táblázat

A főbb ágazatok termeléstől függetlenített fajlagos támogatásai brüsszeli forrásból: SAPS versus SPS
(a KAP folyó felülvizsgálatának figyelembevétele nélkül!)

Ágazat	2009		2013	
	SAPS, euró	SPS, euró	SAPS, euró	SPS, euró
<i>Növénytermesztés</i>				
GOFR-növények	157,7 euró/ha	142,1 euró/ha		236,5 euró/ha
Szálatakarmányok	elvi maximum		262,6 euró/ha	
Szántóföldi zöldségfélék*		92,2 euró/ha	elvi maximum	
Gyep		elvi maximum		
Gyümölcsültetvények**				153,4 euró/ha
Szőlőültetvények				elvi maximum
<i>Állattenyésztés</i>				
Tehéntej		29,9 euró/t	–	49,8 euró/t
Hízott bika	(top-up)	128,1 euró/e		213,3 euró/e
Anyajuh (alapprémium)		2,9 euró/e		4,9 euró/e
Húshasznú tehén		14,3 euró/e		23,8 euró/e

Forrás: FVM, AKI (az összegek tájékoztató jellegűek, nem véglegesek!)

* Ipari paradicsom támogatása nélkül.

** Ipari körte és őszibarack támogatása nélkül.

• az extenzív szarvasmarha-tartás termeléstől függetlenített nemzeti kiegészítő támogatása;

• a tehéntej termeléstől függetlenített nemzeti kiegészítő támogatása (összevont jogcímek);

• az anyajuhok termeléstől függetlenített nemzeti kiegészítő támogatása a kedvezőtlen adottságú területeken.

Az egyszerűsített kifizetési rendszerrel összevetve ez értelemszerűen az uniós forrásokon belüli átcsoportosítást jelent az állattenyésztés (a szarvasmarha- és juhtartók) javára (1. és 2. táblázat).

Az FVM speciálisan kezelné a cukorrépa-termelőknek a közvetlen támogatási keretből 2006–2008 között kiemelt kompenzációját. A 41 millió euró össze-

¹ Más néven – egyébként rossz fordításban – egységes területalapú támogatás

² A tévedések elkerülése végett: maga az SPS bevezetése nem kényszerít a Magyarországon ma még termeléshez kötött támogatások termeléstől függetlenítésére.

Összevont területalapú támogatás: egyszerű számítási példa

► **Modellüzem (2006):**

- 300 ha GOFR-növény ☞ SAPS + nemzeti kiegészítő támogatás
- 50 ha gyepterület ☞ SAPS
- 1 000 t tejkvóta (2007. március 31.) ☞ nemzeti kiegészítő támogatás
- 50 egyed támogatásra jogosult hizott bika ☞ nemzeti kiegészítő támogatás

► **Modellüzem (2009):**

- 220 ha szántóterület (80 ha bérelt terület 2007–2009 között visszakerült a bérbeadóhoz)
- 50 ha gyepterület

► **Támogatási jogosultság megállapítása** (fajlagos összegeket vö. 2. táblázat)

➢ Regionális komponens (2013):	270 ha x 153,4 euró/ha	= 41 418 euró
➢ Történelmi komponens elemei (2013):	300 ha x 83,1 euró/ha	= 24 930 euró
	1 000 t x 49,8 euró/t	= 49 800 euró
	50 egyed x 213,3 euró/e	= 10 665 euró
		<u>126 813 euró</u>

- Egységnyi támogatási jogosultságok névértéke (2013): 126 813 euró/270 ha = 470 euró/ha
- EU forrásból finanszírozott SPS (2009): 126 813 euró x 0,6 = 76 088 euró

gű elkülönített keret az összevont gazdaságtámogatási rendszer bevezetésének évében megszűnik, forrása az SPS pénzügyi keretébe olvad, ezért a korábban e kompenzációra jogosult gazdálkodók összevont területalapú támogatási jogosultságainak kiegészítő komponense egy extra elemet foglal majd magában. Mivel e kompenzációra nem vonatkozik az átmeneti szabályozás, vagyis a Koppenhágai Megállapodásban előírt fokozatos bevezetés, így a kiegészítő komponens ezen eleme 2009-től 100%-on lesz beszámítva.

Hasonlóképp tervezik megoldani a zöldség- és gyümölcspiaci rendtartás reformja nyomán az ipari paradicsom, őszibarack és körte 2008-tól megszűnő feldolgozó támogatása ellentételezésé-ként megítélt 4,756 millió euró közvetlen támogatási keret szétosztását. Az érintett üzemek kiegészítő komponensének ezen extra eleme szintén 100%-on lesz beszámítva.

Mindezekon túlmenően az anyajuh-tartók összevont területalapú támogatási jogosultságainak kiegészítő komponense is magában foglalna egy extra, jól-lehet a Koppenhágai Megállapodás szerinti százalékos lépcsőknek megfelelően diszkontált elemet, ugyanis az anyajuh-tartás nemzeti kiegészítő támogatásként igényelhető alapprémiума 2008-ban is termeléshez kötött.

Az összevont területalapú támogatás kiegészítő komponensére jogosult minden mezőgazdasági termelő, aki 2008-ban a termeléstől függetlenül nemzeti kiegészítő támogatások, a cukorrépa-vagy zöldség- és gyümölcsstermelők kompenzációinak bármelyikére, illetve az anyajuh-tartók termeléshez kötött nemzeti kiegészítő támogatására jogosult volt (és a támogatást igénybe is vette). A kiegészítő komponens megállapítása a következő: a 2013. évre rögzített köz-

vetlen támogatási keretből a regionális komponens borítéka mellett elkülönített összegből az MVH a támogatások igénylése és kifizetése nyilvántartásának segítségével az egyes üzemekhez külön-külön referenciaösszegeket (végleges számok egyelőre nincsenek) rendel, majd azokat elosztja az adott üzem áttérés évében bejelentett, támogatásra jogosult hektárjainak számával. A kapott egységnyi kiegészítő komponenseket hozzáadja az üzem egységnyi regionális komponenseihez. A regionális és kiegészítő komponensek minden üzemnél összeolvadnak, együtt képezik az ún. egységnyi támogatási jogosultságokat. Egy üzem egységnyi támogatási jogosultságainak száma tehát a bejelentett támogatásra jogosult hektárok számával, míg jogosultságainak névértéke a regionális és kiegészítő komponensek összegével lesz egyenlő. Egy egységnyi támogatási jogosultság névértéke 100%-os szinten (2013. év) legfeljebb 5 ezer euró/ha lehet.

Összegzésként: az egységnyi támogatási jogosultságok az áttérés évében kreált, üzemenként eltérő nagyságú – az MVH által egyenként nyilvántartott – vagyoni értékű jogok lesznek. Egy egységnyi támogatási jogosultság csak akkor aktiválható, ha ahhoz tulajdonosa 1 hektár támogatásra jogosult, használatában lévő földterületet tud rendelni, és teljesíti a kereszt-megfeleltetési (*cross compliance*) követelményeket³.

A támogatási jogosultságokat az áttérés évében az FVM által meghatározott időpontig, de legkésőbb május 15-éig kell igényelni, és ugyanezen időpontig be kell jelenteni az igénylő által használt, támogatásra jogosult földterületet. A támogatási jogosultságokat az MVH legkésőbb az áttérés évének december 31-éig állapítja meg és osztja ki (2013. évi 100%-os névértéken). A jogosultsá-

gok aktiválásával lehívható támogatási összeg persze kisebb lesz, egyrészt mert a közvetlen támogatások szintje a Koppenhágai Megállapodás értelmében még csupán 60% 2009-ben, és évről évre 10%-os lépcsőkben emelkedik, másrészt mert különböző elvonások (pl. nemzeti tartalék, 2012-től moduláció) lehetségesek. A kiosztott egységnyi támogatási jogosultságokat a földhasználók kapják. Földhaszonbérlet esetén a támogatási jogosultságok a bérleti szerződés lejártával nem kerülnek a földtulajdonos birtokába, hacsak erről a szerződő felek külön nem rendelkeztek. A földhasználó jogosultságszerzése tehát eredetinek minősül.

Támogatási jogosultságok átruházása

Az összevont területalapú támogatási jogosultságok területtel vagy terület nélkül átruházhatók. Az átruházások (eladás, ajándékozás, csere, tartási szerződés) azonban a tagállam – saját hatáskörében – a jogosultságok meghatározott százalékát „visszatarthatja” (elvonhatja) az új belépők számára elkülönített nemzeti tartalék növelésére⁴, és adókat is kivethet. A visszatartás az Európai Bizottság 795/2004/EK rendeletének 44. cikkelye értelmében csak a kiegészítő komponensre érinti. A visszatartás nem alkalmazható a támogatási jogosultságok tényleges vagy várható öröklése esetén, továbbá olyankor, amikor a jogosultságokat mezőgazdasági tevékenységbe kezdő személynek adják el. Emellett nem lesz visszatartás a jogosultságok mezőgazdasági üzemmel együtt történő átruházásakor, illetve az átruházótól földet bérlő mezőgazdasági termelőre történő átruházásakor (amennyiben az egységnyi jogosultságok száma megegyezik a bérbe adott hektárok számával).

A támogatási jogosultságok terület nélküli eladásának feltétele az üzemhez tartozó jogosultságok 80%-ának aktiválása legalább egy alkalommal, vagy az első évben kihasználatlan jogosultságok felajánlása a nemzeti tartalékba (a HC reformtervezet értelmében a két évig nem aktivált jogosultságokat elvonhatják).

Míg a támogatási jogosultságok területtel vagy terület nélkül átruházhatók, bérbe csak területtel adhatók. Bérbeadás

³ A kereszt-megfeleltetés egyébként 2009-től a SAPS esetleges további alkalmazása esetén is fokozatosan hatályba lép.

⁴ A törvénytervezet értelmében a visszatartás mértéke 2011. december 31-éig 50%, 2012. január 1-jétől 30% lesz a jogosultságok földterület nélküli átruházása esetén.

esetén a haszonbérleti szerződés időtartama – a törvénytervezet értelmében – legkevesebb hét év lesz. Támogatási jogosultság területtel történő átruházása esetén az elővásárlási, illetve előhaszonbérleti jog a támogatási jogosultságokra is kiterjed.

Termeléshez kötött támogatások

Az új tagállamok számára is adott a lehetőség, hogy egyes közvetlen támogatásokat az összevont területalapú támogatás mellett, szintén EU-forrásból, termeléshez kötötten folyósítsák. Magyarország az alábbi, a brüsszeli szakzsargon szerint ún. „recoupling opciókat” tervezi:

- a hazai marhahústermelés piaci igényekhez igazodó szerkezetváltásának szükségessége miatt a borjívágási támogatás 100%-a, emellett a húshasznú-tehénprémium 100%-a és a felnőtt szarvasmarha vágási támogatásának 40%-a;

- a magyar juhtenyésztés színvonalának fenntartása érdekében a juhprémiumok 50%-a;

- tekintettel a dohánytermelésnek az elszegényedett, munkanélküliséggel küszködő régiókban betöltött szociális szerepére a dohányprémiumok 60%-a (2009-ben és 2010-ben).

Az EU-15 tagállamokban és Szlovéniában még alkalmazott, nem opcionálisan termeléshez kötött termék-specifikus szubvenciók, amelyek lehívásának feltétele az érintett növények legalább virágzásig történő termesztése, bizonyos termékek előállítása vagy feldolgozóval kötött szerződés bemutatása, a HC reformtervezet értelmében Magyarországon előreláthatóan már nem lesznek bevezetve. Ugyanis ezek (köztük az energianövények támogatása) 2010-től vagy legkésőbb 2011-től nagy valószínűséggel

Mit nem rögzít az SPS bevezetéséről és működtetéséről alkotott törvénytervezet?

- A támogatási jogosultságok megállapításának és módosításának részletes szabályait.
- A támogatási jogosultságok kiegészítő komponensének elemeit.
- A regionális komponenshez rendelhető támogatási összeget.
- A kiegészítő komponens elemeihez rendelhető támogatási összegeket.
- A támogatási jogosultságok nemzeti tartalékának nagyságát.
- A támogatási jogosultságok nemzeti tartalékból történő kiosztásának részletes szabályait.
- A támogatási jogosultságok átruházásakor eszközölt visszatartás részletes szabályait.
- A támogatási jogosultságok átruházásáról szóló kérelem benyújtásának részletes szabályait.
- A támogatási jogosultságok megszerzéséhez szükséges körülmények mesterséges megteremtésének eseteit.
- A mezőgazdasági szakképesítés és mezőgazdasági tevékenység folytatásához szükséges feltételek megállapításának, igazolásának részletes szabályait stb.

megszűnnek. Egyedül a csonthéjas gyümölcsök területalapú támogatása (120,75 euró/hektár) maradna meg, ezt azonban csak nemzeti forrásból lehet fizetni. A vetőmagvak és a GOFR-növények, továbbá a bikahízalás és a szarvasmarhavágás támogatásait 2009 után várhatóan már nem lehet opcionálisan termeléshez kötni.

Számunkra is nyitott a lehetőség, hogy egyes szektorok brüsszeli forrásból származó, termeléshez kötött, illetve termeléstől függetlenül közvetlen támogatásainak legfeljebb 10%-át elkülönítsük, és abból ún. addicionális támogatást nyújtsunk az érintett szektorokban a környezeti, minőségi és marketing szempontból kívánatosnak ítélt gazdálkodási gyakorlatot folytató termelőknek. Magyarország az 1782/2003/EK tanácsi rendelet 69. cikkelyét a tervek szerint csak a szarvasmarha-ágazatban alkalmazná: a hímivarú szarvasmarhák hizlalása és az extenzív szarvasmarhahizlalás támogatásának 10%-át kapcsolná termeléshez. Az addicionális támogatás

a termeléshez kötött opciók részét képezi. Megjegyzendő, a HC reformtervezet előreláthatóan ezt is felülírja: a jövőben az összes közvetlen támogatás 10%-a lesz elkülöníthető, azonban az egyes szektoroknak ebből a jelenleginél több jogcímen (pl. kérődző állatok tartásának támogatása környezetvédelmi szempontból érzékeny területeken, szerkezetátalakítási programokban való részvétel ösztönzése, hozzájárulás hozambiztosítások kötéséhez stb.) visszajuttatható kiegészítő szubvenciók legfeljebb 2,5%-át lehet termeléshez kötni. Az addicionális támogatások 2009-től az egyszerűsített kifizetési rendszerben is alkalmazhatók lesznek.

Moduláció

Mint azt korábban említettük, a jogosultságok aktiválásával lehívható támogatási összeg sohasem éri el a 100%-os névértéket, aminek egyik oka a kötelező moduláció hatályba lépése 2012-től a 2004-ben csatlakozott tagállamokban. A közvetlen támogatások keretéből a társfinanszírozott vidékfejlesztési támogatásokra átcsoportosított források a jelenlegi 5%-hoz képest – igaz, sávosan – számottevő mértékben emelkednek (3. táblázat).

Fenti modellgazdaságunk esetében a kötelező moduláció ceteris paribus azt jelenti, hogy a 270 darab egységnyi támogatási jogosultsággal 2012-től legfeljebb 110.173 euró összeget lehet lehívni. (2012-ben az 5 ezer eurót meghaladó, de a 100 ezer eurót el nem érő rész 3%-ával, 2013-ban 13%-ával, míg a 99.999 eurót meghaladó rész 6%-ával, illetve 16%-ával csökkentik az üzem közvetlen támogatását.)

Potori Norbert

Agrárgazdasági Kutató Intézet

A kötelező moduláció tervezett mértéke az EU-15 és EU-10 tagállamokban

3. táblázat

Támogatási tartomány	EU-15				EU-10	
	2009	2010	2011	2012-től	2012	2013-tól
≤ 5 000 €	0%	0%	0%	0%	0%	0%
5 001 € – 99 999 €	5% + 2%	5% + 4%	5% + 6%	5% + 8%	3%	5% + 8%
100 000 € – 199 999 €	5% + 2%	5% + 4%	5% + 6%	5% + 8%	3% + 3%	5% + 8%
200 000 € – 299 999 €	5% + 2%	5% + 4%	5% + 6%	5% + 8%	3% + 6%	5% + 8%
≥ 300 000 €	5% + 2%	5% + 4%	5% + 6%	5% + 8%	3% + 9%	5% + 8%
	+ 9%	+ 9%	+ 9%	+ 9%		+ 9%

Forrás: Európai Bizottság

Őszi kalászos vetőmag-szaporítási körkép

Európai Unió tagyagunk ötödik évében járunk. A vetőmag-előállítás adatok tükrében érdemes visszatekin-teni, milyen változásokat okozott őszi kalászos vetőmagágazatunkban az elmúlt fél évtized.

Hazánk csatlakozását követően jelentős mértékű vetőmag-szaporító területcsökkenés következett be a kalászos fajok esetében.

Okok és okozatok

A visszaesés főbb okai pontokba szedve a következők:

1. Az Európai Unióhoz való csatlakozásunk óta a támogatási rendszerek átalakulásával egyetlen támogatáshoz sem kapcsolódik fémzárolt vetőmaghasználati jogszabályi kötelezettség. Ennek következtében a fémzárolt vetőmaghasználat erősen visszaesett és a felújítás messze elmaradt 2004. év őszen, és sajnos 2005. év őszen is a korábbi évek átlagos 40–45 százalékától (pl. 25–30% őszi búzánál, 10–15% őszi tritikálénál, 8–10% őszi rozs esetén).

2. A vetőmag-minősítési hatósági díjak 50%-ának visszaigényelhetősége megszűnt a vetőmag-szaporítók és -fémzároltatók számára, mely költségnövekedés az eladatlan ókészletekkel együtt már érzékenyen érintette tevékenységüket. Évtizedes tapasztalatokkal rendelkező vetőmag-előállítók (vetőmagüzemek) gondolkodnak tevékenységük be-
szüntetésén.

3. A fejlettebb EU-országokban jól működő nyomonkövetési rendszer Magyarországon nem valósult meg. A gabonaipar, a malmok nagy része nem fajtához köti árufelvásárlását.

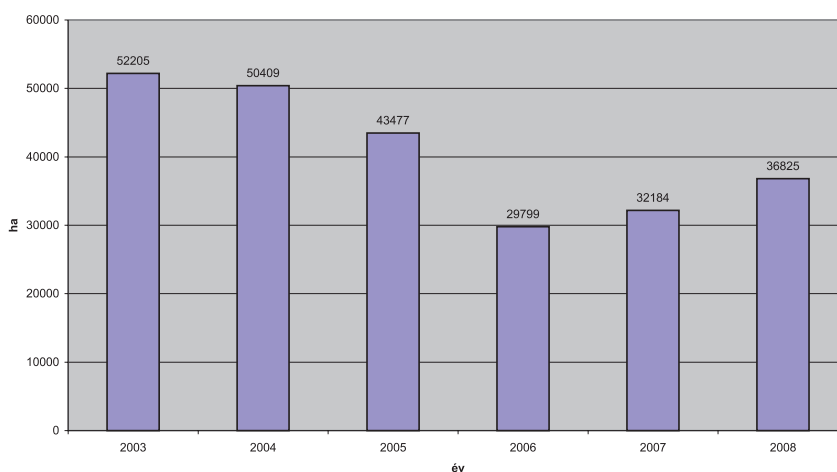
4. A vetőmag-szaporító terület és a fémzárolási mennyiségek csökkenéséhez hozzájárult a vetőmag érvényességi idejének eltörlése is. Nem kötelező évenként újrazárni az eladatlan készleteket. A hatósági címkét akkor kell levágni a tételről, ha a vetőmag a rendeletben előírt minőségi minimum határértékeket már nem éri el.

A kalászos vetőmag-előállítási területre vonatkozó csökkenési tendencia 2007. évben megállt. Ez egyrészt köszönhető annak, hogy az elmúlt két évben fajtábemutatókon, különböző szakmai fórumokon, a médiában már kiemelt helyet kaptak a fémzárolt vető-

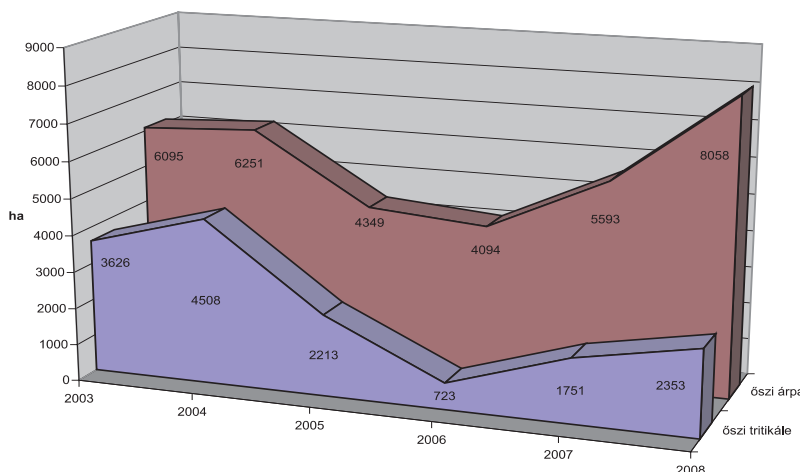
maghasználat vitathatatlan előnyei. Másrészt köszönhető annak, hogy a II. világháború óta nem tapasztalt csekély nagyságú kalászos vetőmag-szaporító területek mellett a fémzárolási mennyiségek is messze elmaradtak a megszokottól, így 2006 év őszen a korábbi évekről áthúzódó ókészletekkel együtt is hiányhelyzet állt elő több kalászos faj esetén, eladatlan fémzárolt vetőmagkészletek nem maradtak. A kalászos fajok vetőmag-szaporító területeinek csökkenése

2007. évben megállt, de mivel a csökkenést kiváltó okok nem szűntek meg, a helyzet továbbra sem biztató. A még mindig nem elegendő nagyságú vetőmag-szaporító területek miatt a 2007. évet is jellemző szélsőséges klimatikus viszonyok között vetőmaghiány léphet fel Magyarországon, ami talán az őszi árpa kivételével minden őszi kalászos fajnál érzékelhető volt 2007. év őszen. A 2008. évben tovább növekedtek a kalászos szaporító területek, de még mindig

1. ábra: Őszi búza vetőmagszaporító terület (2003–2008)

2. ábra: Az őszi árpa és a tritikálé vetőmagszaporító területe (2003–2008)

nem érik el (például az őszi búza esetében) az EU-csatlakozást megelőző időszakban jellemző 50.000 hektáros átlagos szaporítási terület nagyságot (lásd 1-6. ábrák).

A legfontosabb kalászosunk

Őszi búza esetében a szemlélt terület 36.825 ha, ami 4.641 hektárral haladja meg a tavalyi szemleterületet. A szántóföldi ellenőrzésen alkalmas minősítést kapott 35.440 ha, a vetőmag-előállítások 3,8 %-a (1.384,7 ha) részesült alkalmatlan minősítésben. A 2007. évvel összehasonlítva a kizárások mértéke közel ugyanakkora, azonban az alkalmatlansági okok megoszlása jelentősen megváltozott, amelynek legfőbb oka, hogy az elmúlt aszályos évvel ellentétben a 2007-2008-as tenyészidőszak rendkívül kedvező volt az őszi kalászosok természetéhez (7. ábra). 2008. év tavasza alap-

vetően csapadékos, hűvös volt. Ennek köszönhetően az állományok jól bokrosodtak, fejlett, sűrű állományok alakultak ki. Míg tavaly a kizárások jelentős része fejletlenség és kiegyenlítetlenség miatt történt, addig az idei évben ezen okok miatt a kizárt területek nagysága nem érte el a 3 hektárt. A fejlettebb sűrű állomány gyomelnyomó képességének, valamint az idei évjáratban jól érvényesülő szereknek köszönhetően szintén jelentősen lecsökkent a gyomosság miatti kizárások részaránya.

Az idei szemleidőszakban Békés, Csongrád, Borsod, Fejér és Vas megyékben 245 ha került kizárásra megdőlés miatt a tavalyi 56 hektárral szemben, melynek oka nemcsak a kedvező időjárás miatti „túl nehéz”, kitelt szemeket tartalmazó kalászosokban és a nyári viharokban keresendő, hanem több jó talajadottságokkal rendelkező szaporító helyen a túlzott N-ellátás mellett az elvetett csíraszám megválasztása sem volt racionális. Az utóbbi években a minél nagyobb termések reményében elhagyott idegenelő utak miatt is nagyobb százalékban for-

1. táblázat

Őszi búza fajtaarányok a szemlélt alkalmas minősítésű területek alapján

2007.	2007.	2006.	Fajta	2006.	2007.	2008.
				%	%	%
1.	5.	9.	Mv Suba	3,3	4,9	6,0
2.	1.	1.	Mv Csárdás	7,4	6,7	5,8
3.	2.	3.	Lupus	6,0	6,4	5,7
4.	4.	4.	GK Kalász	5,8	5,1	5,7
5.	3.	2.	Mv Magdaléna	7,1	6,3	5,6
6.	21.	47.	GK Békés	0,3	1,6	4,7
7.	6.	5.	Mv Verbunkos	5,7	4,6	4,5
8.	11.	15.	Mv Marsall	2,7	2,9	3,2
9.	7.	8.	Mv Ködmön	3,5	3,5	2,9
10.	8.	7.	GK Petur	4,3	3,4	2,5
11.	9.	13.	Saturnus	2,8	3,3	2,3
12.	10.	6.	Mv Palotás	4,4	3,3	2,3

dulnak elő megdölések, és a szelekciós munka hatékonysága is romlott.

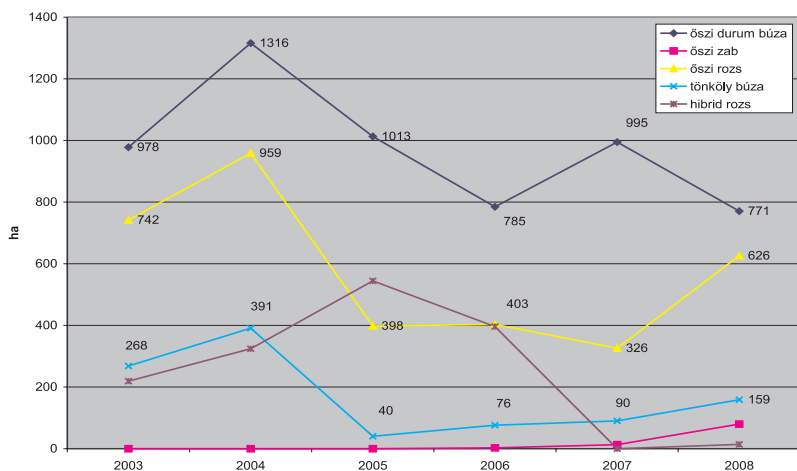
A fejlett, kellő tőszámú, buja állományokban olyan mikroklíma keletkezett, amely kedvezett a gombabetegségek (lisztharmat, levélrozsda, levélfoltosság és fuzárium) kialakulásának és terjedésének. Nagyobb mértékű kizárás történt 15 százaléknál nagyobb fusarium spp.- fertőzöttség miatt Békés és Borsod megyékben. Kukorica elővetemény után a szántás nélküli alapműveléses táblákon nem volt ritka az 50% feletti fertőzöttség.

Betegségek és védekezések

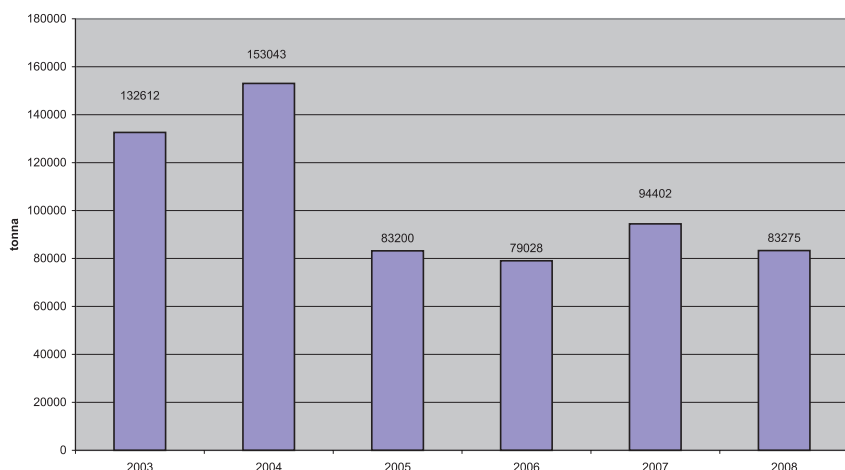
A gombabetegségek elleni védekezés mellett ugyancsak lényegesen növelte a vetőmag-előállítók költségeit a szelekciós munkák elvégzése. A 2007. évi kalászosokra kedvezőtlen időjárás „elfedte” a vetőmag-szaporítások fajtatisztasági hibáit, ami idén már hatványozottan jelentkezett, megnehezítve a szelekciós munkákat. A legnagyobb problémát a kiugró vagy lovas egyedek eltávolítása jelentette, hiszen az elmúlt aszályos évben ezen fajtaidegenek szelektálása nem lehetett hatékony, mert a kevésbé bokrosodott, alacsonyabb állományokban a magasságbeli differenciák nem haladták meg a fajtatisztasági küszöböt. Az idei évben a másodfokú szaporítások egyszeri szelekciója csak nagyon ritka esetben lehetett elegendő a magasságbeli kiegyenlítetlenségre „hajlamos” fajtaéknél.

Származási igazolás hiánya miatt kizárásra került 29 hektárnyi vetőmag-szaporítás. Az EU-csatlakozás óta az MgSzH zöld példányát nem azon Megyei Vetőmagfelügyeleti Osztálynak kell elküldeni, ahol a fémzárolás történt, hanem ahol a szaporítás elvetésre került.

3. ábra: Egyéb őszi kalászosok vetőmag-szaporító területe (2003-2008)

4. ábra: A fémzárolt őszi búza vetőmag mennyiségei (alkalmas minősítésű + export)

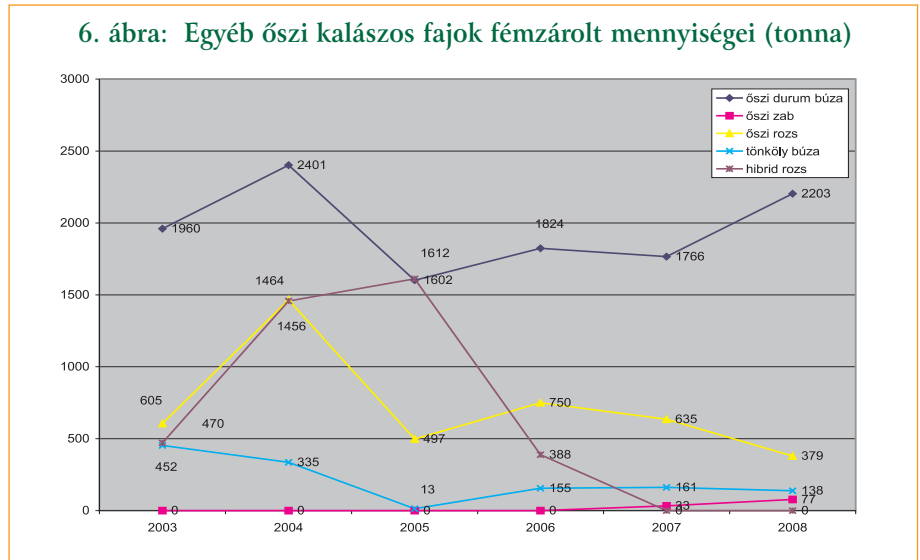
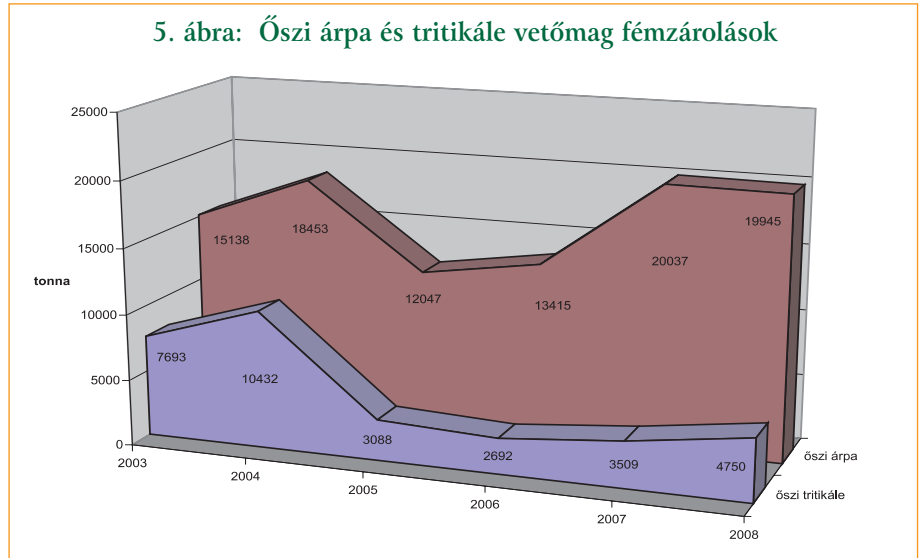

Mellékelni kell a vetésbejelentő nyomtatványhoz. Még mindig sok problémát és késedelmet okoz a beküldési határidők be nem tartása és a vetésbejelentő lap hiányos kitöltése. Ezenkívül kötelező mellékelni legalább egy címkét azon vetésbejelentésekhez, ahol az elvetett vetőmag nem Magyarországon került fémzárásra. Nem EU-tagországból (pl. Szerbia) érkező vetőmagokat csak abban az esetben nem kell Hivatalunk által átzáratni, ha OECD-címkével kerül importálásra és a címkén szerepel az EU-megfelelőséget igazoló mondat.

Az Európai Unióhoz való csatlakozásunk óta tapasztalható kalászos területcsökkenés ellenére a szaporításban szereplő fajták száma nőtt, elsősorban a külföldi fajták elterjedése miatt. Összességében elmondható, hogy a főbb kalászos fajok esetén a termelő a fajták túlkínálatával találkozik a vetőmagpiacon. Például 2008-ban az őszi búza fajták száma 15-el nőtt a 2007. évhez képest. Egyre több ismeretlen fajta kerül kipróbálásra, ami nagy termesztési kockázattal járhat, különösen olyan szélsőséges évszabványokban, mint például 2007. Ki kell azonban emelni, hogy az előző hét évben nőtt ugyan a külföldi fajták száma a szaporításokban (29-ről 67-re), de a területi részarányuk nem nőtt jelentősen, 22–30% között mozog. A termelők nagy része továbbra is a Magyarországon nemesített és állami kísérletekben bizonyított fajtákban bízik. 2008-ban 102 db fajta a Nemzeti Fajtajegyzéken, 29 db az EU Fajtajegyzéken szerepel és 4 db pedig fajtajelölt Magyarországon. Az alkalmas minőségű területi nagyság alapján első 40 db fajta adja a szaporító terület 86%-át. Az 1. sz. táblázatban felsorolt első tizenkét fajtán kívül az alábbi fajták szerepelnek csökkenő részesedéssel az első 40-ben: GK Csillag, GK Élet, GK Garaboly, Jubilejnaja 50, Mv Toborzó, Mv Magvas, GK Kapos, GK Ati, Capo, Mv Béres, Mv Kolo, Mv Walzer, Mv Süveges, Buzogány, Mv Mazurka, Mulan, Bitop, Astaro, Qeebon, Adriana, Mv Emese, Fabula, Soisson, Cornelius, Antonius, GK Csongrád, Dunai, Kiskun Gold.

A kedvező évszabvány miatt a tényleges termésátlag meghaladta az 5,7 tonnát (5.764 kg/ha). 1980 óta ennél nagyobb őszi búza vetőmag termésátlagra csak 1988-ban (5.988 kg/ha) és 2006-ban (6.057 kg/ha) volt példa.

A legnagyobb termésátlagot Tolna megyében regisztráltuk (7.443 kg/ha), Fejér, Somogy és Baranya megyékben pedig meghaladta a termésátlag a 6,2 tonna/ha-t. A 204.249 tonna nyers termésműből 2008. 10. 09-ig 83.275 tonnát fémzároltunk, ami kissé elmarad a tavalyi év hasonló időszakában zárt mennyiségtől. A minőség kiváló, a lezárt mennyiség 2,7 százaléka kapott alkal-

matlan minősítést. A gyenge kereslet miatt nem várható nagyobb mennyiségű fémzárás, nem fogjuk elérni a 2007. évi 95.570 tonnát.

Nőtt a kereslet

Idén 8.058 hektárra nőtt az őszi árpa vetőmag-előállító terület nagysága, a tavalyi 5.593 hektárral szemben. Az őszi kalászosok közül a legnagyobb mértékű, 44 százalékos területnövekedés azzal magyarázható, hogy az árunövény piaci ára kedvezően alakult az elmúlt 4 évben a külföldi megkeresések miatt. A kalászos növények közül e faj vetőmagja iránt volt a legnagyobb kereslet európai uniós csatlakozásunk óta.

Alkalmatlan minősítést mindösszesen 99,7 ha (1,1%) kapott fajkevertség (36,1%), megdőlés (29,1%), gyomosság (16,1%), fajtakevertség (9,8%), és fejletlenség (8,9%) miatt. A viharok miatti megdölések Jász-Nagykun-Szolnok, Békés és Vas megyében történtek. A meleg,

száraz tél miatt nagyobb mértékű vírusfertőzésekre számítottunk, azonban a vetőmag-előállítók hatékony védekezése a vírusvektorok ellen azt eredményezte, hogy csak egyetlen korai vetésű táblának az ötödrésze került kizárásra Fejér megyében. Az utóbbi két évben nagyobb számban találtunk árpa-porüszöggel fertőzött kalászokat, azonban e betegség terjedése szakszerűen elvégezett csávázással megszüntethető. Az idei évi szaporításokban nagyobb számban találtunk úgynevezett „hibrid” típusú kalászokat, aminek oka, hogy aszályos évszabványban hajlamosabb az árpa az idegen termékenyülésre és többször történt meg a többsoros és kétsoros fajták kereszteződése 2007-ben (1. kép).

A 63 Nemzeti Fajtajegyzéken szereplő őszi árpa fajta közül csak 39 db államilag minősített árpafajtából, 1 db fajtajelöltből és 6 EU-s fajtából történt vetőmag-előállítás. Sorrendben az első tizenkét fajta adja a szemlélt alkalmas minősítésű szaporító terület 81%-át (2. táblázat). Ki kell emelni a német Laverda fajta előretörését, amelynek részaránya a

2. táblázat

Őszi árpa fajtaarányok a szemlélt alkalmas minősítésű területek alapján

2007.	2007.	2006.	Fajta	2006.	2007.	2008.
				%	%	%
1.	3.	10.	Laverda	4,1	9,0	21,8
2.	4.	8.	Vanessa	5,0	6,8	9,5
3.	1.	1.	Rex	12,1	12,7	9,4
4.	6.	9.	KH Tas	4,9	6,1	8,7
5.	2.	2.	Nelly	11,0	12,0	4,7
6.	8.	3.	KH Viktor	9,7	5,4	4,7
7.	5.	4.	Botond	9,5	6,3	4,7
8.	9.	6.	Petra	5,6	4,8	4,5
9.	7.	13.	KH Malko	2,8	6,0	4,3
10.	10.	12.	KH Turul	3,0	4,2	2,3
11.	14.	21.	KH Korsó	1,0	1,9	2,8
12.	29.	7.	Esterel	5,4	0,4	2,5

szaporító terület több mint egyötödét teszi ki. Szintén nagyon régen volt példa az őszi árpánál arra, hogy az első 12 fajta között 6 db magyar nemesítésű fajta szerepel.

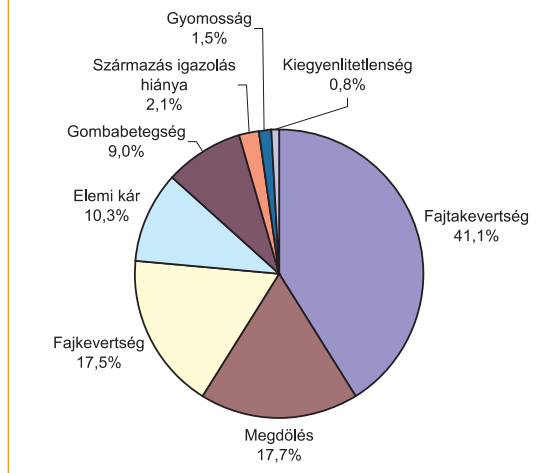
Az országos termésátlag több mint 1 tonnával meghaladja a tavalyi évi eredményt 5.863 kg/ha. (2007: 4.729 kg/ha), aminek oka –, hogy a búzánál felsoroltakon kívül – a gyenge tél miatt elmaradtak az árpára jellemző fagykárak és a vetőmag-szaporítások szakszerűbb védelme miatt a vírusfertőzések előfordulása is elhanyagolható volt. 7.958 ha alkalmas minősítési területről 46.663 tonna termést takarítottak be, ami 21.141 tonnával több, mint 2007-ben. 2008 év második felében 2008. 10. 09-ig fémzároltunk – a tavalyi évi 20.194,6 tonnával szemben – 19.946 tonnát. Ezen mennyiségből csak 254 tonna kapott alkalmatlan minősítést alacsony csírázó-képesség miatt, köszönhetően annak, hogy az őszi árpa vetőmag-előállítás táblák zöme még a nyári esőzések előtt betakarításra került.

Energetikai célra is használható

A kalászos növények közül az európai uniós csatlakozásunk legnagyobb vesztese a rozs mellett kétségtelenül az őszi tritikálé. Míg 2004-ben történetének eddigi legnagyobb vetőmag-előállítás területméretét érte el, addig 2006-ban ennek már csak kevesebb, mint 17 százaléka, 723,4 hektáron jelentettek be szántóföldi ellenőrzésre tritikálé vetőmag-szaporító területet. Az intervencióra jogosult növények közötti kizárása hátrányosan érintette a piaci lehetőségeit, így a termelők költségtakarékosság miatt nem vesznek fémzárolt vetőmagot. A jövőt tekintve a tritikálé energetikai célra történő felhasználhatósága miatt növekedhet a fizetőképes kereslet

7. ábra: Alkalmatlansági okok megoszlása (őszi búza, 2008)

a faj vetőmagja iránt, illetve az elmúlt 3 évben fellépő, az erre a fajra eddig nem jellemző növénybetegségek miatt várhatóan többen fognak gondos körülmények között előállított, fémzárolt vetőmagot vásárolni. A 2006. év óta újra növekedik a szaporítóterülete. Idén a területnövekedés több mint 38 százalékos volt. A 2008. évi 2.353 hektár szemlélt területből alkalmas minősítésben részesült 2.310 hektár. Fajkevertség miatt 20 ha, fejletlenség miatt 9,5 ha és gyomosság miatt 13,5 hektár kapott alkalmatlan minősítést. Az őszi tritikálé-szaporításokban a tavalyi 17 db-al szemben

idén 21 fajta szerepelt. A 15 db államilag elismert fajta mellett 4 db Európai Fajtakatalógusban szereplő fajta és 1 db fajtajelölt vetőmagját szaporították. Az első 8 fajta (TC Lupus 18,2%, Kitaro 15,1%, Bogo 10,4%, Versus 9,6%, Presto 9,4%, Hungaro Disco 7,4% és Dusi 6,2%) adja az alkalmas minősítésű területek 85,7 %-át. A tritikálé átlagtermése 4.306 kg/ha,

ami közel 22 százalékkal nagyobb, mint 2007-ben. A tényleges termés 4.320 tonnával haladja meg a tavalyi termést. A 9.947 tonna nyers termésnek csak 48 százalékát, 4.750 tonna tritikálé vetőmagot terjesztettek elő fémzárásra. A gyengébb kereslet mellett ennek az volt az oka, hogy a júliusi esők után betakarított termések minőségével problémák voltak, több tétel nem is került fémzáró előterjesztésre alacsony csírázóképeség miatt. Vas és Jász-Nagykun-Szolnok megyékben a fémzáró mennyiség több mint 10 százaléka alkalmatlan minősítésben részesült. Országosan mindösszesen 298 tonna részesült alkalmatlan minősítésben.

Rekordtermés

Az elmúlt években az áruozs minimális haszonnal járó értékesítési lehetőségei és a vetőmag-előállítási nehézségek (alacsony termés, nagy százalékban nem szabványos vetőmagminőség) miatt az **őszi rozs** vetőmag-szaporító terület nagysága 350 hektár alá esett vissza (2007:343,7 ha). Ilyen csekély szaporítóterületi nagyságra nem volt példa az elmúlt 50 esztendőben. Szántóföldi ellenőrzésben és minősítésben 2008-ban a megelőző évihez képest több, mint 82 százalékkal nőtt a vetőmag-előállító terület, 626,1 ha őszi rozs vetőmag-szaporítás kapott alkalmas minősítést. Az elmúlt évek rekord átlagtermése született, meghaladta a 3 tonnát hektáronként (3.156 kg/ha). A termésmennyiség több mint a kétszerese a tavalyi évinek: 1.976 tonna.

Kilenc hektáros átlagos táblaméret mellett 62 táblán 7 államilag elismert és 2 Községi Fajtakatalógusban szereplő fajta vetőmag-szaporítására került sor. A legnagyobb területen szaporított Varda fajta adja a szaporítóterület több mint 40 százalékát. Az államilag elismert fajták közül a legnagyobb területen szaporított fajták a következők: Amilo (15,5%), Kisvárdai alacsony (11,6%), Ryefood (9,6%). A legelterjedtebb négy fajta adja az őszi rozs vetőmag-előállításának 77 %-át.

2008.10.09-ig a tavalyi mennyiség 57 százalékát fémzáróltuk, összesen 379,9 tonnát. A fémzárólt mennyiség 46,5 százaléka részesült alkalmatlan minősítésben alacsony csírázóképeség miatt. A rövid nyugalmi állapot következménye, hogy esős nyáron a rozs már lábon csírázik.

Rosz- és búzafajták

A 2006. év után újra állítottak elő hibrid rozs vetőmagot 13,5 hektáron. A Fugato

német fajta szaporításából 2.835 kg/ha-os átlagtermés mellett a tényleges nyers termés 38,3 tonna. Fémzáróls 2008. 10. 09-ig nem történt. Ennél a fajnál ezt a nagy visszaesést a németországi kereslet megszűnése okozta.

Az őszi kalászosok közül egyedül az **őszi durum búzának** csökkent a szaporítóterülete a 2007. évhez képest, annak ellenére, hogy a tavalyi őszi exportcélú fémzáróls – főként déli szomszédaink növekvő kereslete miatt – jelentősen nőtt az elmúlt évekhez képest. Egyrészt a kisebb tavalyi termés okozta a csökkenést, másrészt továbbra is gondot okoz az őszi búza előfordulása mind a szántóföldön, mind a fémzárólsra előterjesztett tételeknél. A 223,9 ha-os csökkenés után a 771,3 hektár szemlélt területből 90 hektár kapott alkalmatlan minősítést a megengedettnél magasabb számú őszi búza-előfordulás miatt.

36 táblán a Nemzeti Fajtajegyzéken szereplő 6 államilag elismert fajtából csak 2 fajta vetőmag-előállítása történt. Három szaporított fajta a Községi Fajtakatalógusban szerepel. A szaporítóterületi nagyság szerinti első két fajta adja a szaporítások 77,8 %-át, a GK Bétadur aránya 63,7%, GK Selyemduré 14,1%. A tavalyi termésátlagnál közel 1.803 kg/ha-al több, 5.547 kg/ha-os átlagtermés mellett a ténylegesen betakarított nyers vetőmagtermés 3.777 tonna, ami 343,3 tonnával haladja meg a 2007. évi eredményt. Fémzárólsra a tavalyi 1.795,7 tonnával szemben 2.002,8 tonna mennyiségben került sor, amiből csak 48 tonna kapott alkalmatlan minősítést alacsony tisztaság miatt.

A 2006. és a 2007. évhez hasonlóan tovább növekedett a **tönkölybúza** szaporítóterület. Az elmúlt évi 90,3 ha-ral szemben 2008-ban 158,9 ha-on, 17 táblán állítottak elő tönkölybúza vetőmagot. A növekedést az ökövetőmag iránt megnyilvánuló nagyobb kereslet okozta. A szántóföldi ellenőrzés és minősítés során alkalmatlan minősítés nem volt. Mind a 4 államilag elismert fajtából szaporítottak vetőmagot (Francenkorn, Oberkulmer Rotkorn, ÖKO-10, Lajta). 3.308 kg/ha terméshozam mellett 525,7 tonna vetőmagot takarítottak be (2007: 269,2 t). Ősszel a mai napig, a megelőző évi 161,3 tonnával szemben, mindösszesen 137,9 tonnát fémzáróltunk, mely alkalmas minősítést kapott. Az idei termésnek csak 26,2 százaléka került fémzárólsra. A 2005. év óta szaporított GK Impala és egy új fajta, az Mv Hópehely vetőmagját állították elő 92 hektáron (2007-ben: 13,2 hektár).

Az alkalmas minősítést kapott **őszi zab** táblák termésátlaga 47 százalékkal meghaladja a tavaszi zab átlagtermését. A meleg tél kedvezett az őszi zab termesztésének, a kifagyás nem volt számottevő. 4.696 kg/ha termésátlag mel-

lett a tényleges nyers termés 432 tonna lett. 2008. év második felében fémzárólsra került 6 tétel, 77,03 tonna mennyiségben.

Jogszabályi hiányosság

Összességében megállapítható, hogy egyes kisebb szaporítóterülettel rendelkező őszi kalászos fajok kivételével a megnőtt szaporítóterületeken termelt nagy mennyiségek túlkínálatot eredményeztek az őszi kalászos vetőmagpiacon. Továbbra sem támogatja semmilyen jogszabály a fémzárólt vetőmaghasználatot és ráadásul idén ősszel a kereslet jóval elmarad a tavalyi évitől, mert a nagy árugabona-termések miatt a kalászosok piaci ára több mint a felére esett vissza. A termelők kívánnak az értékesítéssel, a raktárakban tartott nagy mennyiségű árugabona-készletek miatt nem vesznek fémzárólt vetőmagot. Visszavetik saját termésüket vagy a fémzárólt vetőmag áránál jóval olcsóbban árult, feketén forgalmazott, ismeretlen eredetű fémzáróltatlan magárut vesznek. Sajnálatosan nem veszik figyelembe, hogy az ilyen spórolás nagy termésvesztésekhez vezethet, mert ilyen évjárat után többek között az alábbi problémák fordulhatnak elő a nem fémzárólt vetőmag visszavetésével:

- a nyári esőzések után betakarított terméseknél, a viharokban megdőlt állományokban a gombabetegségek (fusarium spp.) és a kalászból való csírázás nagyobb előfordulása alacsony csírázóképeséget okoz,

- a kalászos gabona és a kukorica elővetemény is problémákat okozhat, ha a termést vetőmagként használjuk fel (áránál többek között a porúsöng-fertőzöttség, búzánál, tritikálénál a külső és a belső fuzárium okozhat anyagi veszteségeket),

- a szakszerűtlen csávázás csíra- és vigorproblémákhoz vezethet,

- a nyári esőzések miatt felszaporodó gyomok nehezen tisztítható magvainak előfordulása elfertőzheti tábláinkat,

- a fajtisztaság sem garantált a feketén forgalmazott magárúnál (malmi durum búzánál például az őszi búza nagyobb előfordulása kizáró tényező lehet),

- a szakszerűtlen, ún. házi csírázóképeségi vizsgálatnál az abnormális csírák, a különböző betegségek tüneteinek, az állati kártevőknek a figyelmen kívül hagyása szintén termésvesztést okoz.

Mindezeket a teljesség igénye nélkül felsorolt problémákat kizárólag fémzárólt vetőmag megvásárlásával lehet elkerülni.

Benke Zoltán

témavezető

Vetőmagszaporítási Osztály

MgSzH Központ

Összefogni az eredményesebb jövő reményében

Miskuczta Péter személyében új elnöke van a Szaporító Termékpálya Bizottságnak. A Mezőhegyesen élő szakembertől személyes bemutatkozást is kértünk, de főleg a termékpálya helyzetéről alkotott véleményére voltunk kíváncsiak.

Az új elnök 41 éves, s a debreceni agráregyetem elvégzése után, friss diplomával a zsebében helyezkedett el 1990-ben a Ménesbirtok Rt.-nél, amely ma is a munkahelye. Kezdetben kerületi agronómusként dolgozott, majd 1992-ben az öntözési fejlesztéssel kapcsolatos feladatokkal bízták meg, így az öntözési ágazat üzemeltetésével foglalkozott. Lassan tíz éve, hogy a cég növénytermesztési főágazatának igazgatója, mellette még két főágazat – az állattenyésztési és a vetőmagfeldolgozási – működik. Két kislány büszke édesapja.

Miskuczta Péter fontosnak tartja a Vetőmag Szövetség Szakmaközi Szervezet és Terméktanács-beli tagságot, mert szorosan a szakmai szervezet a tagság érdekeit képviseli, jeleníti meg. El kellene azonban odáig jutni – miként Franciaországban – hogy a Vetőmag Szövetségnek komoly ráhatása legyen az agrárstratégia kidolgozására, már csak azért is, mert a minőségi termelés alapját a vetőmagágazat szolgáltatja. A szaporítóanyag-előállító szektor széles körű, igen sok szereplővel, ennek ellenére az elnök úgy ítéli meg, hogy az érdekérvényesítő ereje a termékpályának kicsi. Ez abból adódik, hogy igen nehéz a sokszereplős ágazatot összefogni, a különböző érdekeket megjeleníteni, s éppen ez az a feladat, amit az új bizottsági elnök szeretne megoldani.

Egy kérdés erejéig még kitérünk a szaporító ágazat termelési struktúrájára, mivel ez adja a jövő egyik meghatározó tennivalóját. A kicsitől a nagyig, minden termelő jelen van a termékpályán: a kis területen előállítható zöldségvetőmagtermelőtől a nagy területen kalászos vetőmagot termelő gazdálkodóig terjed a skála. Köztudott, hogy például a hibridkukorica vetőmagelőállításában Magyarország nagy hatalomnak számított a rendszerváltás előtt, mára ezt a pozíciót elveszítettük. Ebbe viszont nem szabad belenyugodni, s vissza kell magunkat tornászni a korábbi szintre. A vetőmag-

termesztési adottságok ugyanis Magyarországon kiválóak, de ezeket az ágazat szereplői manapság nem tudják érvényesíteni, a piacon megjeleníteni. A még jobb eredmények elérése érdekében komoly fejlesztésekre van szükség, amelyet elsősorban a magyar nemesítő házak szerepének növelésével érhetnek el. E te-

vékenység azonban sok tőkét igényel, így ebben a versenyben a kisebb termelők kevésbé tudnak helytállni. A szakmai tudás mindenütt adott, de a tőkehiány gátat szab a fejlődésnek. Ezért is fontos, hogy az elért eredményeket megbecsüljék, s a meglévő eszközökkel jól sáfárkodjanak. Az elnök példaként a kalászos gabonát említi, amely területen jelentős fejlesztési lehetőségek kínálkoznak. A magyar fajták jók, elismertek, a környezethez jól alkalmazkodnak, de sajnos egyre nagyobb a külföldi fajták térnyerése. Ez persze a szabadpiacon természetes folyamatnak tűnik, de kell annyira magyarnak lennünk, hogy a hazai nemesítők munkáját is elismerje a piac. Ehhez azonban a felhasználók szerepvállalása is szükséges.

A hazai piac kicsi, sajnos nem meghatározó, ugyanakkor azt is el kell mondani, hogy mind a zöldségvetőmagban, mind pedig a nagymagvú növényekben

kiválóan működő rendszereket hoztak létre a multinacionális cégek. Ennek is köszönhető, hogy a hazai vetőmagellátás soha nem forgott veszélyben. A kalászos gabona piaca hektikusnak mondható, s itt mutatkozik a legnagyobb probléma, mivel a felújítási arány kicsi. Egyik évről a másikra felfut a felvásárlás, a következő évben viszont szinte a harmadát adhatják el a fémzárolt vetőmagnak. A termelő és feldolgozó vetőmag cégek – amelyek sokat áldoznak ezért a tevékenységért – nem tudnak felkészülni a folyamatos termelésre, s hosszú távon kiszámíthatatlanná teszi a piacot. Minden térségben megtalálhatóak azok a fajták, amelyek jól szerepelnek, s mint már említettük, a hazai adottságok, komparatív előnyök jelentősek.

Ami a klímaváltozást illeti, ezen még folyik a szakmai vita, de a szaporító ágazatnak arra kell felkészülnie, hogyan tud az éghajlati változásokra megfelelő válaszokat adni. Nyilvánvalóan nemesített, szárazságtűrő fajtákkal kell a piacon megjeleníteni. A gazdálkodóknak is fontos, hogy a fejlesztési lehetőségeket megteremtsék, így azokra az állami öntözési főművekre is nagy szükség volna, amelyekre a gazdák csatlakozhatnának. Azt ugyanis nem várhatják el, hogy egy gazda 30–50 kilométer távolságra maga építse ki az öntöző rendszerét. Az öntözés egyébként is kényes kérdése a mezőgazdaságnak: ma 100–120 ezer hektáron van lehetőség az öntözésre, ami igen kevés – a rendszerváltás előtt több mint 300 ezer hektáron folyt öntözéses gazdálkodás – s e helyzet megváltoztatásáért mind az államnak, mind a gazdálkodóknak többet kellene tenniük.

Ha szabályozottan, összefogottan folya párbeszéd a fajtatulajdonosokkal és a nemesítővel, akkor mindkét fél előnyösebb pozíciót érhet el, jelentette ki a bizottsági elnök. A megújulási folyamatnak része a termékpálya bizottság is, amelyet egy éve hozott létre a szövetség. Az irány jó, ezt a munkát folytatni kell, s minél több szereplőt kell bevonni ebbe az áramlatba – mondta végzetül Miskuczta Péter.

H. Gy.

A 2008. május 22-i közgyűlésen elfogadott alapszabály szerint a VSZT-ben egy személy kizárólag egy vezető tisztséget tölthet be. Az új alapszabály elfogadása után a VSZT közgyűlése egyhangúlag megválasztotta Takács Gézát a szervezet elnökévé öt évre. Elnökké választásáig Takács Géza töltötte be a Szaporítói Termékpálya elnöki tisztségét, a választás ezért vált szükségessé. A Szaporítói Termékpálya Bizottság Miskuczta Pétert jelölte a Termékpálya élére, mely jelölésnél Miskuczta Péter fiatal életkora sokat nyomott a latba, szem előtt tartva a Szövetség fiatalítására irányuló törekvéseket. A választáson senki nem állított másik jelöltet, a jelenlévők egyhangúlag megválasztották Miskuczta Pétert a Szaporítói Termékpálya elnöki tisztségére.

Új irány, de merre?

Előző lapszámunkban jeleztük, hogy – elnökségi döntés értelmében – a Vetőmag újság megújítása, arculatváltása érdekében szerkesztő bizottság alakult, melynek elnöke, Balikó Sándor július 2.-ára hívta össze az első – mondhatni – alakuló ülést. A bizottság nem teljes körűen jött össze, de így is markáns vélemények fogalmazódtak meg a lap változtatásaival szemben. Érdekes néhány mondatot kiemelni az elhangzottakból, már csak azért is, mert a Tisztelt Olvasó véleményére is kíváncsiak vagyunk a megújítás irányát illetően.

Balikó Sándor a házigazda jogán röviden beszámolt a Bólyi Zrt. tevékenységéről, felépítéséről, működéséről, az év eleji átstrukturizálásokról. Ismertette elképzeléseit, mely szerint az a bizottság elsődleges célja, feladata – s ehhez a szerkesztő bizottság összetétele megfelelő, hiszen megjeleníti a vetőmag szakma sokszínűségét és biztosítja a három termékpálya képviselőit – hogy a hazai vetőmag szakma súlyának, jelentőségének megfelelően a lap képviselje az érdekek markáns képviselőit mind idehaza, mind az európai szövetségben. További cél ugyanis, hogy az Olvasók is tisztán lássák, hogy a magyar vetőmagipar az európai vetőmag szakma szerves, fontos, integráns és megkerülhetetlen része.

A lap beltartalmáról szólva az elnök kiemelte, hogy a cikkekben törekedni kell a nagy hagyományokra és eredményekre visszatekintő hazai vetőmag ágazat értékeinek felmutatására, s e mellett be kell mutatni a piac meghatározó szereplőit, tevékenységeit, törekvéseit és jövőbeni elképzeléseit, miként a kisebb termékpálya szereplőket is. Ide sorolandó a fiatalok helyzetének ismertetése, az ágazatot érintő oktatás, képzés helyzetének ismertetése, a tudomány és a kutatás eredményeinek publikálása. A lapnak törekednie kell egyfajta jövőkép megrajzolására is, de a szövetség érdekvédelmi, -képviseleti tevékenységének bemutatása is szükséges. És még sorolhatnánk a témaköröket, de egy szónak is száz a vége: erősíteni szükséges a cikkek szakmaiságát. A nyitottság, ellenőrizhetőség, vagyis a demokrácia jegyében az elnök fontosnak és elkerülhetetlennek tartja az Etikai Bizottság tevékenységének kritikai megjelenítését, az etikusi szakmai magatartási normák követését és közvetítését.

Pavelka Árpád kicsit másként gondolja a megújulást. Új stratégiára van szükség, amelynek lényege, hogy a vetőmag szakma egésze megjelenjen a lap hasábjain. A jelenlegi újság ugyanis színtelen, szagtalan, steril, a Magyar Mezőgazdaság mellékleteként szinte csak oda-biggyesztve jelenik meg. A bizottság tagjának az a véleménye, hogy senkihez sem szólt az újság, magyarul nem tudta az

Takács Géza elnök

eddiggi szerkesztés megszólítani a szakma és a szakmán kívül álló szakembereket. Az arculat és stílus változtatás okán az a kérdés is megfogalmazódott, hogy elegendő-e, hogy a Magyar Mezőgazdaság című heti folyóirat mellékleteként kapják kézhez az újságot az Olvasók? Az önálló megjelenésnek viszont több kritériumot is teljesítenie kellene. Problémaként hangzott el, hogy a lap jelenlegi információ tartalma csak egy meglehetősen szűk szakmai körre korlátozódik, s a lap minősége, tartalma és a vetőmagos cégek kiadványainak színvonala között meglehetősen nagy a különbség. Itt hangzott el az az igény is, hogy a lapnak magazin jellegűvé kell válnia.

Blum Zoltán arról beszélt, hogy elsőként azt kell meghatározni, hogy kihez szól a lap? Az is fontos kérdés, hogy milyen eszköze a lap a szakmai érdekvédelemnek? A folyóiraton keresztül meg kell jeleníteni a hazai vetőmag szakma arculatát. A lapnak elsősorban a szakma érdekképviseletét kell ellátnia, és ennek megfelelően kell kialakítani stílusát, nyelvezetét és szerkezetét (igényes olvasmányos, magazin-szerű folyóirat szükséges).

A VSZT titkárság feladatákként fogalmazódott meg, hogy definiálni kell a cél-

Ruthner Szabolcs ügyvezető

közönséget. A tagságon kívül meg kell határozni azt a célközönséget, akihez a vetőmag szakma szólni kíván, ezért egy új címlistát kell összeállítani. Meg kell határozni a példányszámot, a megjelenés rendszerességét, a lap minőségi kritériumait és a terjesztés módját. Pontos költségkalkulációt kell készíteni az egyes alternatívák megvalósíthatóságáról. A szerkesztő bizottság tagjai írásban megfogalmazzák stratégiai elképzeléseiket, és véleményüket eljuttatják az elnökhöz.

Az elnökség szeptember 23-án tárgyalt az újság jövőjéről. Balikó Sándor tájékoztatta a testületet arról, hogy a Szerkesztő Bizottság megtartotta első ülését, s az erről szóló tájékoztatót az elnökség megkapta. A szerkesztő bizottság fontosnak tartja, hogy a Magyar Nővényemesítők Egyesülete a bizottságba egy főt delegáljon. A megújult újság első lapszáma 2009 elején várható. Ruthner Szabolcs ügyvezető elmondta, hogy a lap karakterváltása elnökségi döntést igényel. További kérdés, hogy a lap a szűk szakmának szóljon-e, vagy tágabb körnek, valamint hogy a jelenlegi terjesztési forma megváltozzon-e?

Takács Géza elnök szerint annak idején országos, komoly előfizetői réteggel

rendelkező lapot kerestek a Vetőmag újság terjesztésére, így találták megfelelőnek a Magyar Mezőgazdaságot. További komoly célkitűzés volt, hogy az újság olyan külsővel rendelkezzen, hogy megakadon rajta az olvasók szeme. *Bánki Horváth Dezső* szerint ennyi pénzért nem lehet szélesebb kört megcélozni. *Pavelka Árpád* viszont úgy vélte, hogy nem vet jó fényt a VSZT-re az, hogy a tagok kiadványai komolyabb színvonalat képviselnek, mint a VSZT lapja. Véleménye szerint a lap a vetőmag szakmát jeleníti meg, szélesebb körben kell terjesztenie, kiemelkedő minőségben.

Balikó Sándor szerint a Magyar Mezőgazdaságnál szélesebb körű terjesztési lehetőség nincs. Úgy látja, hogy ahhoz, hogy az olvasók ne lapozzák át a Vetőmag újságot, az kell, hogy komoly szakmai tartalommal, információkkal legyen megtöltve. Mindenki nem fogja elolvasni a lapot, aki előfizet a Magyar Mezőgazdaságra, azonban a tartalmi megújulással több embert olvasására buzdíthatnak. *Takács Géza* emlékeztetett arra, hogy az eredeti megfontolás is az volt, hogy küllemében és tartalmában is változzon a lap. Nem látja lehetőségét annak, hogy szélesebb körben terjesszék, mint jelenleg. A megjelenés változtatásának anyagi vonzatait pedig, föl kell mérni. *Pavelka Árpád* szerint a szövetség lapját olyan alapokon kell megújítani, hogy a vetőmagos cégek kiadványainak átlagos színvonala fölött legyen. *Takács Géza* úgy vélekedett, hogy a szerkesztő bizottság felelőssége, hogy a lap tartalmas legyen, a külső megjelenésre pedig ajánlatokat kell bekérni a legközelebbi, decemberi elnökségi ülésig, melyen ki lehet választani a megfelelőt. Az elnökség a beszámolót a kiegészítésekkel egyhangúlag elfogadta.

A Tisztelt Olvasó a fentiekből is láthatja, hogy komoly, összetett dologról van szó, ezért néhány megjegyzést a lap felelős szerkesztője is kénytelen megfogalmazni, mégpedig a demokrácia jegyében, a megújulás érdekében. A változtatási szándékkal semmiféle probléma nincs de azért nem szabad leszólni, elfelejteni és kitörölni a múltat sem. A lap eddig is szolgált elérendő célokat, az persze, más kérdés, hogy nem minden lapszámban sikerült a szándékokat, törekvéseket jól megjeleníteni. S ha már a megjelenítésről beszélünk, meg kell jelezni, hogy a sok esetben amatőr módon összeállított, házi nyomdában készített, magazinnak kikiáltott prospektussal nem versenyezhetünk. Két okból sem. Egyrészt az anyagi költségek elszámolása, megjelenítése okán, másrészt szükséges a „magazin” fogalmat tisztázni, mert sok a zavar ekörül. Magazin – általában – szélesebb társadalmi rétegek számára állítanak elő, zömmel látványos képanyagokkal, riportokkal, tartalmas

interjúkkal, s nem utolsó sorban exkluzív reklámanyagokkal. Magazin készülő például a nők, a férfiak (mindkét esetben korosztályi megoszlásban is), a tudomány, a technika iránt érdeklődők részére, a bor-, a sör- és más alkoholtartalmú italok fogyasztói számára stb. Egy jó szakmai kiadvány – mint amelyet a Vetőmag újságból szeretnénk megjeleníteni – szélesebb gazdasági-társadalmi kitekin-téssel bír, már csak az érdekvédelmi, – képviselői tevékenység okán is.

Az anyagi kérdés nem csupán a megjelenésnél fogalmazódik meg. Kérdés, hogy kik váltják valóra azokat az álmo-kat, elképzeléseket, amelyek a szerkesz-

tő bizottság ülésén is megfogalmazód-tak. Ott ugyanis az is elhangzott, hogy a bizottság tagjai nem újságírók, s tőlük ne is számítsunk senki semmiféle iro-mányra. A magazin anyagok elkészítésé-hez viszont professzionális újságírók kel-lenek, miként kiváló fotós is, aki a kép-anyagot szolgáltatja. Mindebből látszik, hogy jóval több pénzre volna szükség a magazin jellegű kiadvány elkészítéséhez.

A szerényebb, átgondoltabb véle-ményalkotás, a több munka, a nagyobb segítségadás jobb végeredményhez vezet.

Egy újság esetében a végső ítéletet az Olvasó mondja ki.

H. Gy.

Közlemény egyes energianövények 2008. évi reprezentatív hozamáról

Az Európai Mezőgazdasági Garancia Alapból az energetikai célból termesztett növények termesztéséhez nyújtható kiegészítő támogatás igénybevételeinek feltételeiről szóló 63/2008. (V.6.) FVM rendelet 5.§ (1) bekezdése alapján egyes energianövények vonatkozásában 2008. évre az alábbi reprezentatív hozamok kerülnek megállapításra:

me.: kg/ha

Kultúra/megye	Őszi árpa	Őszi búza	Rozs	Triticale	Tavaszi árpa	Zab	Őszi káposzta- repece
Bács-Kiskun	3375	3758	1725	2899	3360	1815	2093
Baranya	4044	4439	2885	3212	3193	2305	2506
Békés	3668	3750	2625	3300	3000	2625	1710
Borsod-Abaúj-Zemplén	3900	3585	2727	3150	2918	2379	1805
Csongrád	3563	3810	2093	2880	3300	2318	2093
Fejér	4404	4281	1910	3386	3302	2213	2321
Győr-Moson-Sopron	3413	3632	2640	3110	3069	2496	2022
Hajdó-Bihar	3653	3875	1732	3361	2543	2896	1850
Heves	3426	3521	2450	2864	2591	2185	1661
Jász-Nagykun-Szolnok	3510	3509	2543	3183	2822	2118	1857
Komárom-Esztergom	3640	3779	2692	2929	3077	2207	2027
Nógrád	3611	3315	2186	2580	2580	1649	1641
Pest és Főváros	3362	3615	1735	2503	2710	1979	1785
Somogy	3451	3867	2302	3021	2925	2119	2086
Szabolcs-Szatmár-Bereg	2734	3383	1860	2415	2483	1883	1898
Tolna	3929	4217	3332	3671	3520	2817	2219
Vás	3480	3705	3744	3008	3420	2363	2059
Veszprém	3155	3128	2366	2753	2864	1833	1800
Zala	3542	3479	2310	3098	3251	2598	2409

Forrás: FVM Agrár-vidékfejlesztési Főosztály

A földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter közleménye a szántóföldi növények, szántó-földi zöldségfélék, gyümölcsök és szőlő 2008. évi referenciaáiról

A nemzeti agrárkár-enyhítési rendszerről szóló 2006. évi LXXXVIII. törvény végrehajtásának szabályairól szóló 88/2006. (XII. 28.) FVM rendelet 3. §-ához.

Mértékegység: Ft/kg

Megnevezés	2008. évi átlagárak	Megnevezés	2008. évi átlagárak	Megnevezés	2008. évi átlagárak	Megnevezés	2008. évi átlagárak
I. SZÁNTÓFÖLDI NÖVÉNY		napraforgó	75,00	burgonya	44,00	őszibarack	60,00
őszi búza	40,00	cukorrépa	8,20	káposzta	61,00	nektarin	64,00
őszi durum búza	52,00	dohány (nyers)	170,00	karfiol	93,00	körte	79,00
őszi árpa	33,00	magborsó	99,00	brokkoli	64,00	szilva	54,00
rozsa	31,00	lóbab	190,00	sárgarépa	46,00	meggy	155,00
triticale	30,00	csemegekukorica (csöves)	27,00	sütőtök	176,00	cseresznye	244,00
kétszeres (őszi árpa+őszi búza)	32,00	2. SZÁNTÓFÖLDI ZÖLDSÉGFÉLÉK		spárga	318,00	málna	336,00
tavaszi árpa	45,00	zöldborsó	59,00	étkezési mák	448,00	ribizske, piros és fehér	95,00
zab	40,00	zöldbab	46,00	szárazbab	231,00	ribizske, fekete	149,00
kukorica	29,00	uborka	99,00	fűszerpaprika (nyers súlyban)	86,00	köszméte	220,00
káposztarepece	100,00	sárgadinnye	103,00	kelkáposzta	74,00	szamóca	448,00
szója	70,00	görögdinnye	22,00	vöröshagyma	59,00	dió, héjas súlyban	272,00
lencse	144,00	spárgatök	86,00	3. GYÜMÖLCSFÉLÉK		Szőlő	
lucerna	510,00	kukkini és egyéb kabakosok	336,00	ipari alma	21,50	borszőlő	64,00
borsó	98,00	paprika	151,00	étkezési alma	110,00	csemegezőlő	117,00
		paradicsom	31,00	kajszi	99,00		

Forrás: FVM-Agrár-szabályozási Főosztály

Ott voltunk a Bábolnai Nemzetközi Gazdanapokon

Idén szeptember 10. és 13. között rendezték meg a Bábolnai Nemzetközi Gazdanapokat, melyen a Vetőmag Szövetség Szakmaközi Szervezet és Termék Tanács (VSZT) ismét részt vett kiállítóként. Az ilyen jellegű kiállítások mindig nagyszerű lehetőséget nyújtanak arra, hogy az egyes cégek bemutatkozó anyagai, kínálata eljussanak az ország különböző pontjairól érkező szakemberekhez, érdeklődőkhöz. Tagjaink közül 18 cég élt a lehetőséggel és küldte meg felhívásunkra szóróanyagát, fajtakatalógusát.

Külön köszönet illeti tagunkat, a Rédei Kertmag Zrt.-t, amiért színpompás installációjával hozzájárult a stand szebbé és a látogatók számára vonzóbbá varázsolásához.

A rendezvényen 19 VSZT-tag saját kiállítói standdal jelent meg.

Az előző évek hagyományaihoz híven idén is terjesztettük „*Ki mit vet, úgy arat!*” szórólapunkat a megjelent érdeklődőknek, melyben a fémzárolt vetőmaghasználat fontosságára hívtuk fel ismételten a figyelmet, utalva a visszavetéssel együtt járó negatív következményekre. Standunk kiváló találkozási pontnak bizonyult, hiszen a rendezvény négy napja alatt számos tagunk keresett fel minket, sokszor abból a megfontolásból, hogy a kellemes környezetet kihasználva tárgyaljon üzletfeleivel.

A rendezvény négy napja alatt számos szakmai konferencia, szakembertalálkozó és közönségprogram várta a Bábolnára látogatókat. A kiállítás házigazdája a Bábolna Ménesbirtok Kft., társrendezője az IKR Zrt., szervezője pedig a Congress Kft. volt.

A rendezvény megnyitóján részt vett Gráf József földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter, aki nyitóbeszédében

A szövetség standját több látogató kereste fel

hangsúlyozta a magyar agrárium fejlődésének fontosságát. A megnyitón Gráf József vehette át az IKR vállalat alapításának 35 éves évfordulójára létrehozott Magvető díjat.

Sok érdeklődő érkezett a környező országokból, elsősorban Szlovákiából. A szakemberek idén is a kukorica, a repce és kalászos fajták iránt mutatnak nagyobb érdeklődést, míg a nagyközönség elsősorban a zöldség- és dísznövény vetőmag-kínálatra volt kíváncsi.

Új információkat nemcsak a prospektusokból, katalógusokból szerezhettek az érdeklődők, hanem a számos területet felölelő szakmai konferenciákon is.

A második napon került megrendezésre a „Kihívások és válaszok a XXI. század mezőgazdaságában” című szakmai konferencia. A konferencián multinacionális nagyvállalatok ismertették legfrissebb eredményeiket. Az előadások keretében rengeteg hasznos és érdekes információt tudhatott meg a nagyérdemű a növekvő népesség élelmiszer- és üzemanyag-ellátásának lehetőségeiről, a korai érésű kukorica előnyeiről, a repcetermesztés kihívásairól, növényvédelmi problémákról, GM növényekről, valamint a növényvédő szerek számának drasztikus csökkentéséről szóló EU-tervezetről.

A pénteki napon „Farmtól az asztalig” című konferencia került megrendezésre. A konferencia fő témája az élelmiszerbiztonság volt, melyről néhány évvel ezelőtt talán senki nem gondolta volna, hogy ekkora fontossággal bír majd.

Mint minden évben, idén is nagy érdeklődés kísérte a „Lovak és lóerők” bemutató-showt, amely ezúttal is a megszokott látványosságot nyújtotta a kíváncsi nézők számára.

Apostol Emília

A kiállítás helyszíne – madártávlatból

Általános szerződési feltételek a szerződésben

Vigyázat! - Csapda?

A tömegtermelés elterjedésével a XIX. század folyamán megjelentek a több ügyletre előre elkészített szerződésminták. Tömeges értékesítés esetén ugyanis nincs lehetőség arra, hogy az eladó minden vevővel egyenként megállapodjon a szerződés valamennyi feltételében. Ezért gyakorivá vált, hogy az egyik szerződő fél több szerződés megkötése céljából egyoldalúan, a másik szerződő fél közreműködése nélkül előre meghatározza a szerződés feltételeit, anélkül, hogy azokat a szerződő felek külön megtárgyalták volna. A jog az ilyen jellegű szerződési feltételeket általános szerződési feltétel fogalomként (a továbbiakban: ÁSZF) nevesíti, illetve szabályozza.

A szerződés tartalma természetesen egyoldalúan meghatározható, hiszen az még önmagában nem jogsértés, csak akkor, ha a szerződés tartalmának kialakításánál a másik fél akaratát figyelmen kívül hagyják és ez számára indokolatlan hátrányt is jelent.

Az egyoldalú meghatározottság tényének hiányát, vagyis azt, hogy a szerződéses feltételek meghatározása akarategységben történt, azt az ÁSZF-et használó félnek kell bizonyítania.

Amennyiben a fenti feltételek megvalósulnak (cél: több szerződés megkötése, a szerződés feltételeinek egyoldalú, másik fél közreműködése nélküli meghatározása, anélkül, hogy azt a szerződő felek külön megtárgyalták volna), ÁSZF-el van dolgunk, függetlenül a szerződési feltételek terjedelmétől, formájától, rögzítésének módjától. Továbbá az a körülmény is irreleváns, hogy a feltételek a szerződési okiratba szerkesztve vagy attól elválasztva jelennek meg.

Az ilyen szerződéses kikötések csak két feltétel megvalósulása esetén válnak a szerződés részévé: (i) az általános szerződési feltétel tartalma megismerhető kell, hogy legyen, és (ii) a másik fél azt el kell, hogy fogadja.

Akkor minősül megismerhetőnek az általános szerződési feltétel, ha alkalmazója a feltételeket rendelkezésre bocsátja vagy a közzétett feltételek megjelenési helyét megjelöli.

A megismerés azonban önmagában nem elegendő, a másik félnek a feltételeket el is kell fogadnia. Az elfogadás pusztán ráutaló magatartással is megvalósulhat (például az általános szerződési feltételek megismerését követően a szerződés aláírása).

Három olyan esetkör van, amikor az ÁSZF-t alkalmazó félnek nem pusztán annyi a kötelezettsége, hogy lehe-

tővé tegye a feltételek megismerését. A három esetkör a következő:

1. A szokásos szerződési gyakorlattól lényegesen eltérő kikötés

Számos piacon a szerződések ugyanolyan vagy nagyon hasonló általános szerződési feltételekkel jönnek létre. Ilyen esetekben önmagában az elterjedt ÁSZF alkalmazása nem jelent veszélyt. Külön tájékoztatás akkor szükséges, ha az egyik piaci szereplő jelentősen eltér az elterjedt gyakorlattól.

2. A szerződésre vonatkozó gyakorlattól lényegesen eltérő kikötés

Ugyancsak gyakori, hogy az általános szerződési feltétel valójában csak a jogszabályokból egyébként is következő rendelkezéseket tartalmazza. Az ilyen szerződési feltételek sem okoznak problémát. Probléma akkor merülhet fel, ha az általános szerződési feltételt kialakító fél jelentősen eltér az adott szerződésre vonatkozó rendelkezésektől.

3. A felek között korábban alkalmazottól eltérő kikötés

Ha a felek között gyakran jön létre szerződés azonos vagy hasonló feltételek szerint, akkor a felek tipikusan csak az első néhány szerződéskötés során vizsgálják alaposan az általános szerződési feltétel tartalmát. Komoly veszélyt jelenthet, ha az általános szerződési feltételt alkalmazó fél ilyen szerződéses kapcsolatban megváltoztatja az általa alkalmazott szerződési feltételeket. Eltérően az előző két esetkörtől, itt nemcsak a lényeges eltérés jelent veszélyt. Ilyen esetekben elvárható, hogy a szerződési kikötés bármely elemének megváltozása esetén a változásról a másik felet tájékoztassák.

Ezekben az esetekben tehát az ÁSZF kidolgozójának külön fel kell hívnia a figyelmet az általános szer-

ződési feltétel speciális tartalmára, és azt a másik félnek külön el kell fogadnia. Az ilyen rendelkezések csak akkor válnak a szerződés részévé, ha a figyelemfelhívás megfelelő módon (pl. aláhúzással, eltérő nyomtatással, külön kifejezett közléssel) megtörtént.

Előfordul, hogy az ÁSZF ellentétben áll a szerződés egyéb, egyedileg megtárgyalt feltételeivel. Az általános szerződési feltételekkel szemben ilyenkor előny élveznek az egyedileg megtárgyalt szerződési feltételek, hiszen ezen feltételek tekintetében valóban konszenzus jött létre a felek között, ezért kizárólag az egyedileg megtárgyalt feltétel válik a szerződés részévé.

Az ÁSZF alkalmazójával szerződést kötő fél védi az a szabály is, hogy amennyiben az általános szerződési feltétel tartalma nem állapítható meg egyértelműen, a feltétel meghatározójával szerződő fél számára kedvezőbb értelmezést kell elfogadni. Ennek az a célja, hogy a pontatlan vagy bizonytalan megfogalmazás kockázatait az a fél viselje, aki a megfogalmazásért felelős.

Veszélyt jelent az olyan ÁSZF, amely a feleknek a szerződésből eredő jogait és kötelezettségeit egyoldalúan és indokolatlanul a szerződési feltétel támasztójával szerződést kötő fél hátrányára állapítja meg. Az ilyen szerződési feltétel tisztességtelennek minősül.

A bankok számára kötelező előírás, hogy a szerződő partnereknek a teljes körű anyagi terhet jelentő mutatószámot hozzák tudomására, mert a kamatláb mellett használatos egyéb díjak, költségelemek rejtett alkalmazása tisztességtelen feltételnek minősül.

Tisztességtelen például az az általános szerződési feltétel is, mely szerint

a jutalék akkor is megilleti az ingatlanközvetítőt, ha az ingatlant nem az általa közvetített vevő vásárolja meg.

A feltételek tisztességtelen jellegének vizsgálata azonban nem terjed ki a szerződés valamennyi elemére, így például nem vonatkozik sem a szerződés elsődleges tárgyának, a főszerződésnek a meghatározására, sem pedig az ár vagy díjazás megfelelésére az ellenértékként szállított áruval vagy nyújtott szolgáltatással, amennyiben ezek a feltételek világosak és érthetőek.

Nem minősülhet továbbá tisztességtelennek a szerződési feltétel, ha azt jogszabály állapítja meg, vagy jogszabály előírásának megfelelően határozzák meg.

Amennyiben ilyen tisztességtelen kikötés általános szerződési feltételként a szerződés részévé válik, azt a sérelmet szenvedett fél bíróság előtt megtámadhatja.

Ha pedig ilyen kikötés fogyasztói szerződés részévé válik, az automatikusan érvénytelennek, **semmisnek** minősül, azaz a félnek nem kell külön megtámadnia. Ennek indoka, hogy a fogyasztó jobban ki van szolgáltatva a szerződéses partnernek, ezért a fogyasztót szigorúbb szabályokkal kell védeni. Hiszen fogyasztói szerződés esetén egy tapasztalatlan személy áll szemben egy olyan személlyel, aki (amely) a szerződést gazdasági vagy szakmai tevékenysége körében köti.

A fogyasztói szerződésekben alkalmazott tisztességtelen általános szerződési feltételekkel szembeni hatékony fellépés nem biztosítható kizárólag az egyéni igényérvényesítés lehetőségének megteremtésével. A fogyasztók ugyanis gyakran nem ismerik fel, hogy a velük szerződő, és a szerződés feltételeit diktáló fél tisztességtelen feltételt alkalmaz, valamint nincsenek abban a helyzetben, hogy a peres eljárás költségeit vállalják. Ezért az ilyen szerződéses feltételek **érvénytelenségének megállapítását kérhetik bizonyos szervezetek** (pl. az ügyész, a jegyző, a gazdasági, szakmai kamara, érdekképviseleti szervezet, fogyasztói érdekek képviselőjét ellátó társadalmi szervezet).

Az előbb felsorolt szervezetek az olyan általános szerződési feltétel tisztességtelenségének megállapítását is kérhetik, amelyet fogyasztókkal történő szerződéskötések céljából határoztak meg és tettek nyilvánosan megismerhetővé, akkor is, ha az érintett feltétel még nem került alkalmazásra.

Dr. Kator Zoltán
Dr. Kónya Rita

A VSZT tagi adatgyűjtéséről

A VSZT évente kétszer kér adatokat a teljes tagságtól. Az őszi kalászos vetőmagforgalomról külön, illetve az összes többi jelentősebb mezőgazdasági növényfajról.

Az információgyűjtés célja kettős. Egyrészt a szervezet működésének egyik alapvető feltétele a szektor működéséről származó alapadatok ismerete. Az államigazgatási szervekkel, hatóságokkal,

bel- és külföldi partnerszervezetekkel folytatott mindennapi munkánk eredményességét nagymértékben meghatározza a bekért adatok pontossága, részletessége.

Másrészt úgy gondoljuk, hogy tagjaink is haszonnal tudják forgatni a beérkezett adatokból készített összefoglalókat. Arra törekszünk, hogy adatközlésünk rendszere valóban kétirányú legyen.

1. táblázat

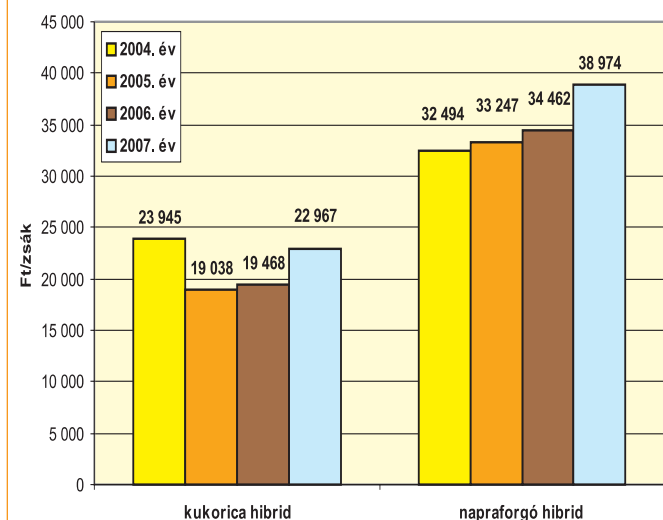
A 2007. év őszi és a 2008. év tavaszi vetésű növényfajok vetőmag-értékesítési adatai

* zsák illetve Ft/zsák

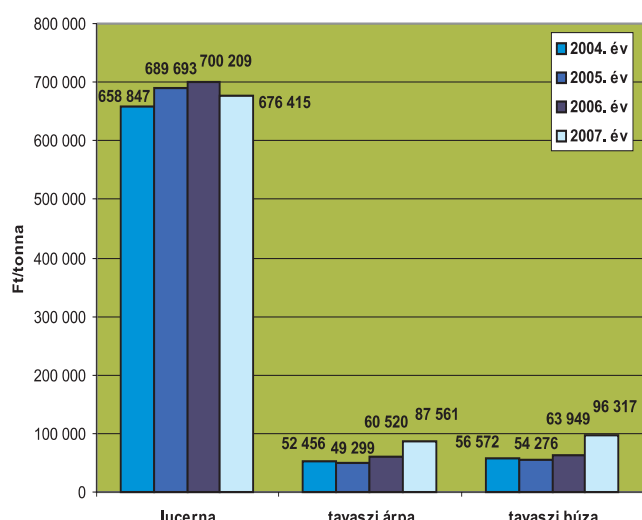
Faj	Forgalmazott mennyiség tonna	Adatközlő tagok száma	Átlagár Ft/t
Angolperje	379,75	6	480.938
Bab száraz fogy.	159,85	7	447.000
Bab zöld fogy.	43,24	4	787.537
Baltacim	1,90	1	550.000
Biborhere	173,05	5	339.650
Borsó száraz fogy.	138,70	5	115.820
Borsó zöld fogy.	2.574,70	7	186.600
Círok	135,85	9	616.525
Csemegekukorica	4,69	6	5.779.435
Fénymag	51,35	4	217.351
Köles	18,88	8	279.625
Kukorica hibrid*	922.056,02	61	22.967
Lucerna	363,34	31	676.415
Magyar rozsok	11,03	4	636.500
Mák	0,15	2	10.049.666
Muharmag	5,65	4	291.625
Mustár	394,25	13	394.863
Napraforgó hibrid*	178.558,62	52	38.974
Olajlen	46,00	4	277.815
Olajretek	116,28	9	468.889
Olajtök	9,36	4	3.172.000
Olaszperje	63,83	5	452.000
Pannonbüköny	180,10	3	260.000
Phacélia	5,82	8	853.286
Pohánka	3,43	2	225.000
Repce fajta*	18.201,11	32	29.011
Repce hibrid*	33.437,30	23	41.569
Réticsenkesz	10,95	3	643.333
Rétiperje	25,03	3	733.333
Szarvaskerep	0,71	4	1.375.250
Szója	748,50	10	190.995
Szöszösbüköny	1,45	3	323.333
Szudánifű	128,33	11	345.455
Tavaszbüköny	40,40	7	204.490
Tavaszi árpa	10.654,07	61	87.561
Tavaszi búza	4.147,68	20	96.317
Tavaszi durumbúza	124,00	3	123.160
Vöröscsenkesz	284,25	6	449.995
Vöröshere	12,87	7	824.137
Zab	1.324,28	30	101.847

I. ábra: Átlagárak alakulása I.

2. ábra: Átlagárak alakulása II.

2008. augusztusában a jelentősebb növényfajok vetőmag-értékesítésével kapcsolatban (forgalmazott mennyiség, forgalmazási árak) kértünk adatközlést tagjainktól. A beérkezett adatokat feldolgoztuk és az így elkészített összesítést az I. táblázatban adjuk közre. Az átlagárak alakulását ábrázolja néhány növényfaj esetén az I. és 2. grafikon.

Ezúton is szeretnénk megköszönni minden olyan tagunk közreműködését, aki akár adattal, akár nemleges formában visszajuttatta részünkre az adatszolgáltató ívet.

A teljes – egyéb, a tagságra vonatkozó információkat is tartalmazó – VSZT-statisztika megtekinthető honlapunk (www.vsz.hu) szakmai hírek rovatában (az anyag csak jelszóval rendelkező tagjaink számára érhető el).

Együttműködési megállapodás született a Vetőmag Szövetség és a FruitVeB között

Az együttműködés célja

A megállapodás célja a szervezeti kapcsolatok kereteinek kitöltése, az együttműködés tartalmi összetevőinek meghatározása, olyan intézményes kapcsolat létrehozása, ami lehetőséget teremt a zöldségágazat előtt álló feladatok eredményes megoldására, a civil szervezetek hatékonyságának javítására az együttműködésből származó előnyök kihasználása útján.

Az együttműködés tartalma

Felek az együttműködés kereteit és annak tartalmát az alábbiak szerint határozzák meg:

- 1.) A felek kölcsönös szakmai érdekeken alapuló folyamatos együttműködést valósítanak meg érdekorientáló, érdekérvényesítő mechanizmusaik harmonikus működtetésében, ezek feltételeinek biztosításában, s a lebonyolításban.
- 2.) Az együttműködés tartalmi kiteljesedésének biztosítása céljából felek ösztönzik tagjaikat, hogy egymás szervezeteiben személyes kötődéseken keresztül is erősítsék a kapcsolatot.
- 3.) Kölcsönösen segítik egymást a szakterületüket érintő előterjesztésekben, javaslatoknál a kívánt célok megvalósítása során. Felek a feladataik ellátása során különböző bizottsági munkában, vagy eseti véleményezési eljárásban – saját speciális szakismerettel rendelkező szakember hiányában a másik fél felkérésére – kölcsönösen biztosítják a megfelelő felkészültségű szakembert egymás számára.
- 4.) A nemzeti és EU források odaítéléséről rendelkező testületekbe, oktatási, képzési, szakképzési, tanácsadási bizott-

ságokba, tanácsokba a termékpálya szervezett fórumaiba felek a jogszabály szerint delegálnak képviselőket, akik e szervezetekben előzetesen egyeztetett, egymást erősítő véleményeket képviselnek.

- 5.) A pontos, megbízható piaci információk ismerete előfeltétele a helyes gazdasági döntések meghozatalának. A jelenleg rendelkezésre álló, többnyire állami intézmények által készített adatbázisok hiányosak, pontatlanok, használatukkal téves szakpolitikai döntések szülehetnek. A zöldség szektor alapvető érdeke, hogyha megfelelő külső forrás nem áll rendelkezésre saját maga gyűjtse be a szükséges információkat. A felek ma is gyűjtnek külön-külön adatokat a tagságuk körében, melynek összehangolásával többlet információ szerezhető.
- 6.) A felek megállapodnak abban, hogy a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló törvény keretei között, a zöldség szektorból gyűjtött információkat kölcsönösen megosztják egymással, összehangolják az adatgyűjtés módszerét és nevezéktanát.
- 7.) A felek egy négytagú bizottságot hoznak létre melynek feladata az adatok előzetes értékelése, valamint a két szervezet közti szezonzáró ülések szakmai előkészítése.
- 8.) A FruitVeB a VSZT zöldségvetőmag szekciója számára, megjelenési lehetőséget biztosít „A Zöldség és gyümölcs ágazat helyzete Magyarországon” c éves kiadványában az aktuális zöldségvetőmag termesztési információkról, piaci tendenciákról és a közös munka eredményéről.

Rendeletek

74/2008. (VI. 14.) FVM rendelet

az Európai Mezőgazdasági Garancia Alapból finanszírozott egységes területalapú támogatásokhoz (SAPS) kapcsolódó 2008. évi kiegészítő nemzeti támogatások (top up) igénybevételével kapcsolatos egyes kérdésekről szóló 42/2008. (IV. 4.) FVM rendelet módosításáról. (*Magyar Közlöny 2008/88. szám*)

76/2008. (VI. 14.) FVM rendelet

az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a mezőgazdasági termelők gazdaságátadásához nyújtandó támogatás részletes feltételeiről szóló 83/2007. (VIII. 10.) FVM rendelet módosításáról. (*Magyar Közlöny 2008/88. szám*)

77/2008. (VI. 14.) FVM rendelet

az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból az öntözés, a melioráció és a területi vízgazdálkodás mezőgazdasági üzemi és közösségi létesítményeinek fejlesztéséhez nyújtandó támogatások részletes feltételeiről szóló 34/2008. (III. 27.) FVM rendelet módosításáról. (*Magyar Közlöny 2008/88. szám*)

2008. évi XXXVI. törvény

a termőföldről szóló 1994. évi LV. törvény módosításáról. (*Magyar Közlöny 2008/92. szám*)

78/2008. (VI. 24.) FVM rendelet

az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból nem termelő mezőgazdasági beruházásokhoz nyújtandó támogatások részletes feltételeiről szóló 33/2008. (III. 27.) FVM rendelet módosításáról. (*Magyar Közlöny 2008/92. szám*)

79/2008. (VI. 24.) FVM rendelet

a zöldség-gyümölcs termelői csoportok és termelői szervezetek nemzeti szabályozásáról szóló 19/2008. (II. 19.) FVM rendelet, valamint a termelői csoportokról szóló 81/2004. (V. 4.) FVM rendelet módosításáról. (*Magyar Közlöny 2008/92. szám*)

2008. évi XLVI. törvény

az élelmiszerláncról és hatósági felügyeletéről (növényvédelmi vonatkozásokat is tartalmaz). (*Magyar Közlöny 2008/95. szám*)

84/2008. (VI. 30.) MVH közlemény

az önálló, építéssel nem járó gépek, technológiai berendezések beszerzéséhez nyújtandó támogatás kifizetésének igényléséről. (*FVÉ 2008/12. szám*)

89/2008. (VII. 18.) FVM rendelet

a növényvédők szerek forgalomba hozatalának és felhasználásának engedélyezéséről, valamint a növényvédők szerek csomagolásáról, jelöléséről, tárolásáról és szállításáról szóló 89/2004. (V. 15.) FVM rendelet módosításáról. (*Magyar Közlöny 2008/105. szám*)

96/2008. (VII. 25.) FVM rendelet

az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a szaktanácsadási szolgáltatások igénybevételéhez nyújtandó támogatások részletes feltételeiről szóló 52/2007. (VI. 28.) FVM rendelet módosításáról. (*Magyar Közlöny 2008/109. szám*)

97/2008. (VII. 25.) FVM rendelet

az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap társfinanszírozásában megvalósuló támogatások igénybevételének általános szabályairól szóló 23/2007. (IV. 17.) FVM rendelet módosításáról. (*Magyar Közlöny 2008/109. szám*)

105/2008. (VIII. 14.) FVM rendelet

az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a fiatal mezőgazdasági termelők számára nyújtandó támogatás részletes feltételeiről szóló 67/2007. (VII. 26.) FVM rendeletet módosításáról. (*Magyar Közlöny 2008/119. szám*)

107/2008. (VIII. 27.) FVM rendelet

az Európai Mezőgazdasági Garancia Alapból finanszírozott egységes területalapú támogatás (SAPS) 2008. évi igénybevételével kapcsolatos egyes kérdésekről szóló 39/2008. (III. 29.) FVM rendelet és az Európai Mezőgazdasági Garancia Alapból finanszírozott egységes területalapú támogatásokhoz (SAPS) kapcsolódó 2008. évi kiegészítő nemzeti támogatások (top up) igénybevételével kapcsolatos egyes kérdésekről szóló 42/2008. (IV. 4.) FVM rendelet egyes jogcímeihez kapcsolódó támogatási összegekről. (*Magyar Közlöny 2008/125. szám*)

97/2008. (VIII. 14.) MVH közlemény

az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a termelői csoportok létrehozásához és működéséhez nyújtandó 2008. évi támogatás igényléséről. (*FVÉ 2008/14. szám*)

114/2008. (IX. 5.) FVM rendelet

a mezőgazdasági üzemek korszerűsítéséhez, fejlesztéséhez nemzeti hatáskörben nyújtott kedvezményes hitel- és lízingdíj-támogatás igénybevételének részletes feltételeiről. (*Magyar Közlöny 2008/129. szám*)

124/2008. (IX. 19.) FVM rendelet

a termelői csoportokról szóló 81/2004. (V. 4.) FVM rendelet módosításáról. (*Magyar Közlöny 2008/136. szám*)

125/2008. (IX. 23.) FVM rendelet

az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a mezőgazdasági termelők gazdaságátadásához nyújtandó támogatás részletes feltételeiről szóló 83/2007. (VIII. 10.) FVM rendelet módosításáról. (*Magyar Közlöny 2008/137. szám*)

105/2008. (IX. 19.) számú MVH közlemény

a 89/2008. (VII. 18.) számú MVH Közleménnyel módosított 100/2007. (XII. 19.) számú, a minőségcsökkent gabona belső piacon történő értékesítésére vonatkozó folyamatos pályázati felhívás módosításáról. (*FVÉ 2008/16. szám*)

106/2008. (IX. 19.) számú MVH közlemény

a 9/2008. (I. 28.), a 46/2008. (IV. 15.) illetve a 81/2008. (VI. 27.) számú MVH közleménnyel módosított 48/2007. (VII. 3.) számú a magyar intervenció készletből származó gabona belső piacon történő értékesítésére vonatkozó folyamatos pályázati felhívás módosításáról. (*FVÉ 2008/16. szám*)

131/2008. (X. 1.) FVM rendelet

a Magyar Nemzeti Vidéki Hálózatról. (*Magyar Közlöny 2008/141. szám*)

VETŐMAG SZÖVETSÉG SZAKMAKÖZI SZERVEZET ÉS TERMÉKTANÁCS elérhetőségei

Cím: 1113 Budapest, Ábel Jenő u. 4/b.

Telefon: 06-1-332-5755 • Telefax: 06-1-302-6507

E-mail: vetomagt@hu.inter.net

Honlap: www.vszt.hu

Ez a lapszámunk az FVM támogatásával készült.